ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXII — Број 428
Субота, 12 март 1960 год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

АЛИ. КАД ЈЕ ЗАПЛИВАО.

ШТ... АЈКУЛА! У ЈЕЗЕРУ ПО КОМЕ СУ ДЕЦА ПУШТАЛА ЛАЂЕ ОД ПАПИРА!

ИМА ДВА НАЧИНА ДА СЕ АЈКУЛА ОТЕРА! ЈЕДАН ЈЕ ... ЛУПАТИ ПО ВОДИ И УПЛАШИТИ ЈЕ! АЛИ, ИЗГЛЕДА ДА ТО КОД ОВЕ НЕ ПОМАЖЕ!

У ЈЕЗЕРУ УСРЕД ПАРКА У ГОДИНИ 2554. ФЛАША ГОНИ ЈЕДНА АЈКУЛА...

КРУЖИ ОКО МЕНЕ... КАКО БИ БИЛО ДА СЕ НАЧИНИМ МРТВИМ...

ДОЛАЗИ! НИСАМ ЈЕ ПРЕВАРИО... БАШ СЕ НАВРЗЛА НА МЕНЕ!

НЕМАМ ВИШЕ ВРЕМЕНА ЗА СТРАТЕГИЈУ! МОРАМ СЕ С ЊОМ СУОЧИТИ...

...НАЈПРЕ НОГАМА!

ОВУ АЈКУЛУ ОЧИГЛЕДНО НИКАД НИКО НИЈЕ УДАРИО ПО ЊУШЦИ! ИПАК, БИЋЕ БОЉЕ ДА ИЗИЂЕМ ИЗ ВОДЕ! МОЖЕ СЕ ВРАТИТИ С ДРУШТВОМ!

УПОМОЋ!

ГОДИНА 2554 ПУНА ЈЕ ИЗНЕНАЂЕЊА! КОЈЕ ЛИ ЈЕ СЛЕДЕЋЕ!

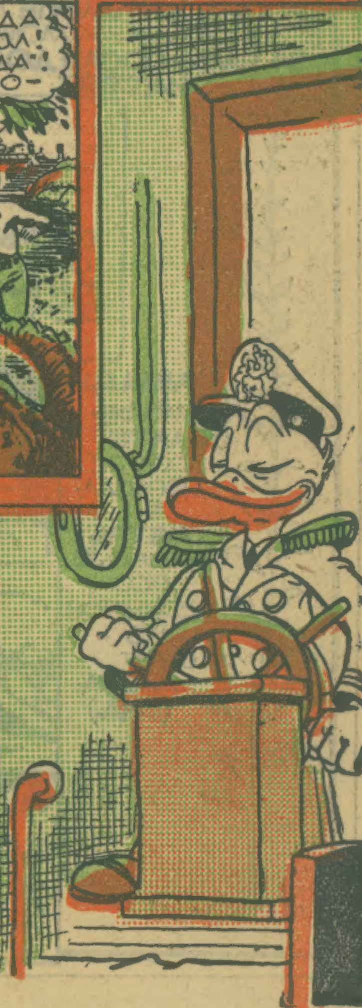

1-3/60

ПРАСТАРО САОБРАЋАЈНО СРЕДСТВО

КЛИЗАЊЕ У ХОЛАНДИЈИ. (Према једном старом цртежу)

Прве клизаљке које су људи везали за ноге биле су од костију, тачније речено од цеваница или ребара говеда и коња. Човек их је изумео још у старије камено доба, како показују многобројни налази у Северној и Средњој Европи. Нигде није нађено више коштаних клизаљки него у насељима поред река, чије су куће грађене на дрвеном кољу. Зими, кад се вода смрзне, служиле су клизаљке као превозно средство. Клизачи су се ослањали о штапове са зашиљеним врховима и тако се кретали.

У 12 веку дански историчар Саксо Граматикус спомиње коштане клизаљке и све до 15 века има о њима података. У неким крајевима европског севера употребљаване су чак и до 19 века.

Спорт на леду био је познат и старим Германима. У збирци прича о краљевима „Хајнскрингла“ коју је сакупио Снори Стурлузон, опису је се препирка у којој се неки Eиштајн хвалисао брзином у клизању на леду. Олаус Магнус, нордиски историчар и земљописац говори о тркама на леду и о наградама које су додељиване победиоцима: мачеви, сребрно посуђе, коњи и друго.

Дрвена клизаљка названа је „холандска“ зато што је првих година по њеном проналаску била највише распрострањена у Холандији, која је почетком Новог века постала по томе прва земља у Европи. У холандској низији кроз коју се провлаче многобројни канали, клизаљке су биле важно саобраћајно средство. Још у почетку Другог светског рата у холандској армији постојале су и клизачке јединице.

У једном старом путопису може се између осталог прочитати и ово: „У Холандији се зими виђају продавачице и млекарице како лете по леду. На глави носе лонац или корпу са робом, а притом много пуше на лулу од иловаче. Али ниједна од њих неће направити погрешан корак који би терет на глави могао да доведе у опасност“. Клизање на леду је од памтивека била најомиљенија народна забава Холанђана, а сваке зиме одржавале су се готово у сваком месту трке на леду.

Ниједан холандски сликар или цртач није пропустио да прикаже призоре са леда. Холандска игра на леду „Колван“ састојала се у томе да клизачи, наоружани окованим штапом, један другом отимају лопту. Ту игру многи сматрају претечом данашњег хокеја на леду.

Тек почетком 18 века појавиле су се прве клизаљке у Енглеској. А ипак први клизачки клуб на свету основан је у Лондону. Насупрот холандским сликарима, енглески нису посвећивали пажњу овом спорту, али су зато чувени енглески карикатуристи немилосрдно исмејавали енглеске „кавањере с леда“ због њиховог држања и смешних падова.

У Француској је клизање на леду претстављало спорт и забаву једино виших кругова. Највећи пропагатори клизања на леду у Средњој Европи били су Гете и Клопшток. Нису само у својој поезији величали лепоту тог зимског спорта, већ су и сами били ревносни клизачи. Клопшток пише о „гвозденим крилима на ногама“ иако су то уствари биле дрвене клизаљке оковане само гвозденом шином.

Данашње челичне клизаљке су амерички проналазак и потичу из 1850 године. У Европи су се прве челичне клизаљке појавиле тек у јануару 1862 године и одмах дале веома снажан потстрек клизачком спорту.

НЕВОЉА ГОЛА...

Фудбалски клуб мале шведске општи Ландерид стално је имао новчане тешкоће. Али нађено је решење. Основано је друштво за шивење — једино своје врсте у Шкотској. Његових осамдесет чланова од 12 до 50 година старости, шивењем, плетењем, предењем и крпљењем чарапа зарађују толико да су за 110.000 круна подигли лепо игралиште и зграду клуба. Једном годишње они своје израђевине износе на продају.

ЗА ПЕТ САТИ...

Једна енглеска ваздухопловна компанија, пошто је готово напола снизила досадашњу цену вожње авионом Париз — Лондон, удвостручила је годишњи број путника. Истина, ово путовање траје дуже но досад, јер су превозна средства комбинована. Од Париза до Бовеа путује се аутобусом, затим авионом до Лимпнија и аутобусом до Лондона. Мада је путовање дуже путника има врло много, јер су друмови добри и тако се на пријатан начин упознаје природа Енглеске.

И ДА И НЕ!

Наша планета би требало да се зове Вода а не Земља, јер готово на сваки квадратни километар копна долази 2,4 квадратна километра воде. Чак и највиши делови копна, континенти, изгледају као острва која „плове“ по Светском мору, како се често означавају сва мора и сви океани на Земљи.

Међутим, сасвим друге бројке се добијају када Светско море упоредимо са укупном Земљином масом. У том случају Светско море „спадне“ на „малу величину“: оно је 4.220 пута лакше од тежине Земље. Познати немачки истраживач мора и писац великог „Приручника за океанографију“ Ото Кример, сасвим је оригинално претставио тај однос упоредивши целу Земљу са човеком тешким 75 килограма: Светско море би према тежини Земље било као неки лак предмет — писмо или наочари — према тежини човека.

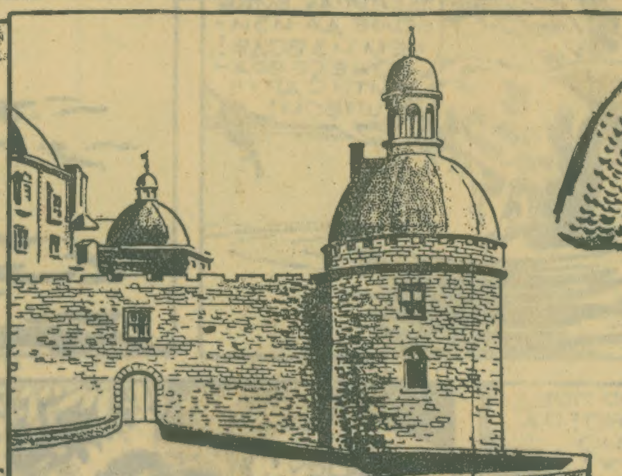
Слику о количини воде на Земљи даје и овакво поређење: ако претставимо Земљу као коцку са страном од једног метра, онда би на запремину воде свих мора и океана дошла само једна коцкица са страном од једног сантиметра! Најзад, ако смањимо Земљином глобусу пречник на 33,5 сантиметра, онда би маса воде Светског мора покривала његову површину слојем од једног десетог дела милиметра, тојест таман колико је дебео један лист новинске хартије.

Да ли и после овога можемо поуздано рећи да је много воде на Земљи? —И да и не!

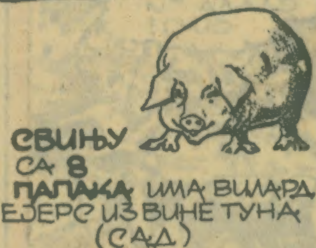
Ripley's Веровали или не!

ЈЕДНА ВРСТА РОГАТЕ АНТИЛОПЕ МОЖЕ ДА ТРЧИ БРЗИНОМ ОД 48 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС 24 ЧАСА ПОСЛЕ ДОЛАСКА НА СВЕТ

ЗАМАК ДОБИЈЕН ЗА ПЕСМУ
ЗАМАК ОТФОР У ФРАНЦУСКОЈ БИО ЈЕ ОДУЗЕТ ОД ТРУБАДУРА БЕРТРАНА ДЕ БОРНА ОПТУЖЕНОГ ЗБОГ ПОБУНЕ. МЕЂУТИМ, АНРИ II ВРАТИО МУ ЈЕ ЗАМАК КАД ЈЕ ЧУО ЈЕДНУ ДЕ БОРНОВУ БАЛАДУ — ТОЛИКО ГА ЈЕ ДИРНУЛА ЊЕНА ЛЕПОТА.

СВИЊУ СА 8 ПАПАКА ИМА ВИЛАРД ЕЈЕРС ИЗ ВИНЕ ТУНА (САД)

СТАБЉИКУ ДИВЉЕ САЛАТЕ КОЈА ЈЕ ИЗРАСЛА 2 МЕТРА НАШАО ЈЕ РОЈ БЕЈИНГТОН ИЗ СЕНТ КЛЕРА (САД)

БОГОВИ ИЗ ДРВЕТА У ТАКУАПИ (СИЈАМ)
3 ХИНДУ-СТАТУЕ БИЛЕ СУ НАСЛОЊЕНЕ НА ЈЕДНО ДРВО КОЈЕ ИХ ЈЕ, РАСТУЋИ ОБУХВАТИЛО СВОЈИМ СТАБЛОМ. ДОМОРОЦИ ДАНАС ОБОЖАВАЈУ И ИДОЛЕ И ДРВО

НАЈУПОРНИЈИ СТЕГОНОША У ИСТОРИЈИ
РИШАРУ ОД ГИЗА, СТЕГОНОШИ ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ЛУЈА IX У БИЦИ КОД МАНСУРЕ, У ЕГИПТУ, ОТСЕКАО ЈЕ НЕКИ САРАЦЕН РУКУ КОЈОМ ЈЕ НОСИО СТЕГ
— АЛИ, СТЕГОНОША ЈЕ НАСТАВИО ДА НОСИ ЗАСТАВУ СВЕ ДО КРАЈА БИТКЕ ПРИДРЖАВАЈУЋИ ЈЕ ПАТРЉКОМ ОТСЕЧЕНЕ РУКЕ 8 ФЕБРУАР 1250 ГОДИНЕ

ЗБОГ СОЛИ

Човек много лакше плива у сланој води него у слаткој, јер је слана вода тежа и зато има јачи потисак. Захваљујући великој количини со-

ли, специфична тежина воде у Сланом Језеру, у држави Јута, у САД, и у Мртвом Мору, у Палестини, толико је велика да човек не може сасвим да потоне.

Присебност

Чувени норвешки песник Бјернсон неко време је провео као управник позоришта немачког војводе од Менингена, који је имао доста малу кнежевину. Једног дана он се сасвим озбиљно споречка са војводом који му узбуђено рече:

— Отказујем вам службу и наређујем да у року од 48 сати напустите моју територију!

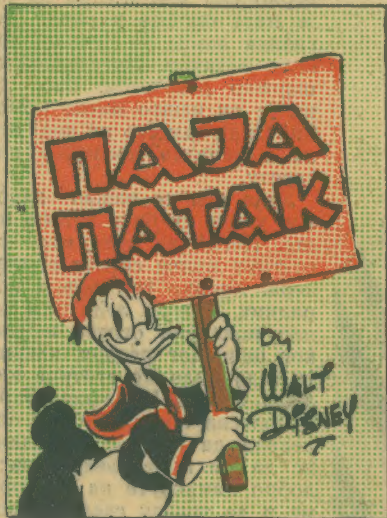
— То је сувише, ваше величанство! — одговори песник. Бициклом ћу је напустити за свега пола сата.

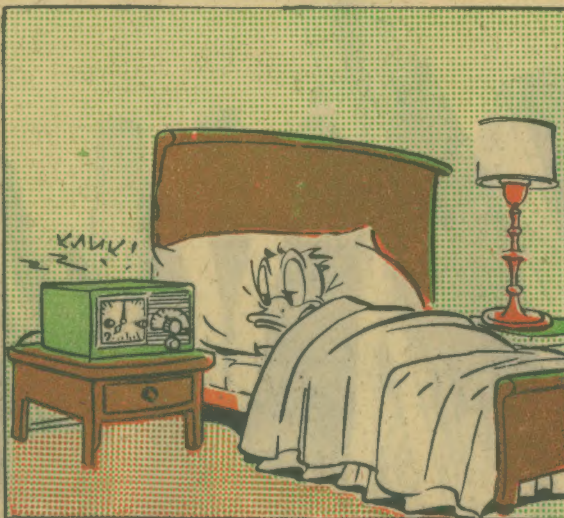
Бар тако кажу

У Њујорку ради атомски сат који покреће атомска енергија и који са једним пуњењем може да ради, бар тако кажу, 200 година. Сат се налази у једној новој грађевини у центру Њујорка.

„Погонску снагу“ добија од једне куглице радиоактивног цизијума 137 тешке свега пола грама. Још једна особеност: сат не показује доба дана и ноћи, већ бележи време протекло од тренутка кад су постављени темељи за грађевину и то у годинама, данима, сатима и минутима.

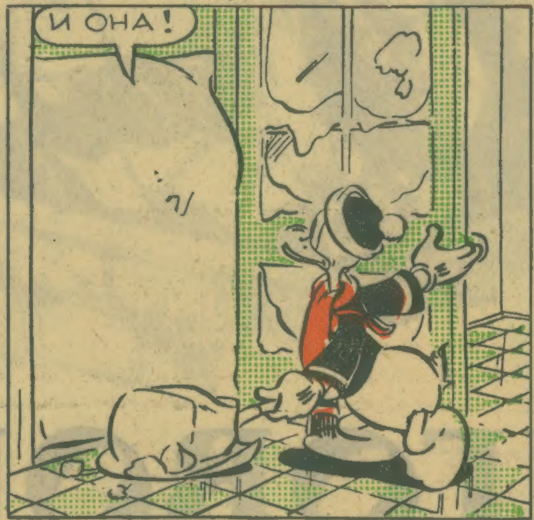

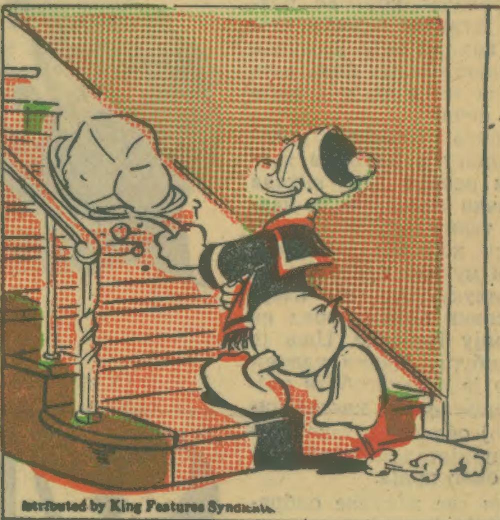

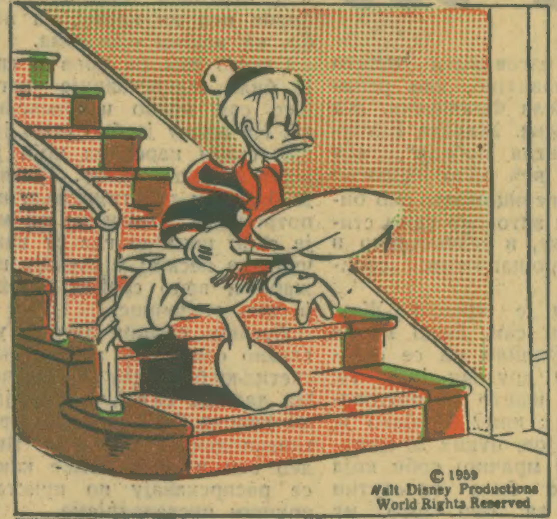

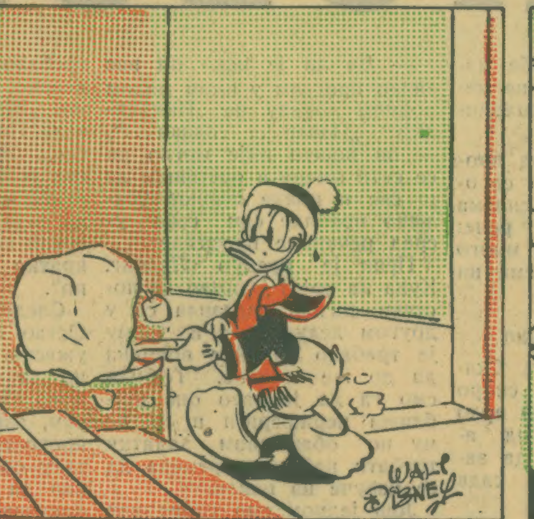

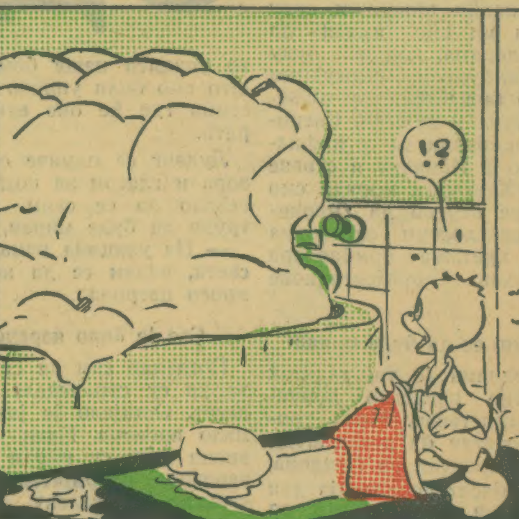

УЗАЛУД СУ ЧЕКАЛИ СНЕЖНОГ ЧОВЕКА

Једна јапанска научна експедиција вратила се, после три месеца, с Хималајских Планина, где је тражила снежног човека-јетија. Експедиција, коју је предводио доктор Огаве, донела је са Хималаја десет примерака хималајске фауне: шест животиња које припадају породици медведа и четири животиње које су, по мишљењу доктора Огаве, „по спољашности веома сличне човеку“.

По доласку у Катманду вођ експедиције изјавио је да су за протекла три месеца учинили све што је било у њиховој моћи да би открили било какав траг снежног човека. Из ноћи у ноћ постављали су заседе на местима где би јети морао проћи. Исто тако су и на разним тачкама остављали месо и другу храну у нади да ће тиме намамити снежног човека. Међутим, он се ниједном није појавио. Све то, ипак, није пољуљало уверење доктора Огаве да снежни човек стварно постоји.

Војна снага Франциска Пизароа

Године 1533 завршио је некадашњи чувар свиња Франциско Пизаро свој војни поход против царства Инка, које је бранило 30.000 ратника наоружаних луковима и стрелама. Ово царство обухватало је површину од преко 1,3 милиона квадратних километара, што значи да је било велико као Енглеска, Шведска, Норвешка и Италија заједно. Војна снага помоћу које је Пизаро освојио ову огромну област у корист шпанске круне састојала се од свега 177 војника: 67 коњаника и 110 пешака. Али, његова „војска“ била је наоружана ватреним оружјем, а поред тога није презала ни од каквих превара и злочина.

За старе и младе

Трке на оваквим малим аутомобилима омиљен су спорт у неким земљама. Точкови и мотори обично су узети са мотоцикла или машина за кошење травњака.

Више се не смеју

— Па, како је ваша бомба? — питали су старог сликара Ерварда Махонија из Лондона сви који би с њим разговарали, исмевајући на тај начин његову навику да стално упозорава суседе, познанике, пријатеље, полицију, ватрогасце, општинске органе и армију да на једном одређеном месту лежи стара неексплодирана бомба. Да би их убедио он је показивао свој дневник у коме је забележио да је 10 октобра 1940 у суседству пала бомба и да није експлодирала. Узалуд. Баш на том месту подигнута је нова зграда ватрогасног друштва, а поред ње једна станбена. Од пре кратког времена међутим, никоме више није до смејања, најмање онима који станују у кући до ватрогасне зграде. На упорна наваљивања Махонија, стручњак за бомбе из енглеске армије, Вилијам Хартлејн, одлучио је најзад да копа и на дубини од 8 метара наишао на — немачку бомбу од хиљаду килограма.

Сада ће пазити

Студенти универзитета у Абердину којима је стало до стипендије мораће отсад да се лише пушења. Хирург Џон Л. Хантер завештао је један део свог имања процењеног на 1,6 милиона швајцарских франака, за давање стипендије. Први услов је да је кандидат шкотског порекла, а други да је одлучни непушач. У тестаменту је изричито наглашено да се „забрана мора строго поштовати“.

ОДГОВОР...

Било нас је те вечери троје у једној малој соби хотела недалеко од луке у Хамбургу. Хотел је носио за Немце врло популарно име „Лили Марлен“. Нашу групу су сачињавали Енглез, Француз и Пољак, и то се нимало није слагало са именом хотела, јер су се 1943 године сва три наша народа налазила у рату са Немачком, до истребљења. Жаку, Французу, отац је погинуо још у Првом светском рату на Соми, а о мајци и сестри већ две године није знао ништа; Лудвигу, Пољаку изгинула је цела породица у Варшави 1939; а ја сам некада мирно живео са мојом женом у Ковентрију (Ковентри је град у Енглеској који је највише страдао од Геринговых бомбардера).

Задатак

Спремала се мирна, наизглед обична ноћ. Људи су журили кућама уморни, носећи завежљаје у којима се налазила с тешком муком на црној берзи набављена храна. У кући прекопута почињала је да се пали светлост. Па ипак, ова ноћ није била обична ни за Немце ни за нас. За који сат требало је да се одигра једна од прекретница овог ужасног рата.

На стотинама аеродрома дуж целе јужне обале Енглеске грејале су се стотине хиљада мотора „Стерлинга“, „Халифакса“ и „Ланкастера“. Механичари су гурали ка пистама „Спитфајере“ и „Тандерболте“ који ће пратити и штитити највећу ваздушну армаду која је икада дотле полетела. А циљ, циљ смо били ми и то у правом смислу речи.

Као први озбиљан одговор Герингу и његовим хвалисавим речима да никада савезнички авиони неће надлетети територију Рајха савезничка команда је после дугих и мучних припрема донела одлуку да се изврши масовни ноћни напад на територију Немачке. Циљ је био Хамбург. Једним ударом требало је онеспособити војне и индустриске инсталације у овој области и тако пресећи непријатељско снабдевање из овог краја.

Свесни све жестине одбране на коју ће савезнички авиони наићи приликом овог задатка ми смо имали да бомбардерима, кад већ буду над Хамбургом омогућимо да што брже пронађу циљеве и ступе у дејство. Специјално одабрани да се инфилтрирамо у Немачку и стигнемо до Хамбурга морали смо одређене вечери да маркирамо светлосним сигналима правце кретања бомбардера и њихове оријентационе тачке.

Трудио се да буде миран

Генералима је тај задатак вероватно изгледао прилично једноставан. Нама тројици, остатку од десет људи који су кренули из Лондона, после сијасет перипетија док смо стигли до Хамбурга, то није било нимало просто.

Познавали смо град одлично од пре рата а сада били још упознати са сваком улицом на детаљним макетама града израђеним у команди енглеског ваздухопловства. Није нам било тешко да пронађемо зграде у три различита дела града, на чијим би се крововима поставиле мале али јаке светиљке које би у одређеним размацима давале светлосне сигнале пилотима. Али како да се у касно доба ноћи попнемо на кровове? Како да избегнемо учестале патроле? Како да нас први стражар цивилне одбране на неком од суседних кровова не открије чим примети чудну светлост која одједном почиње да сија пут неба и то у тренутку када је узбуна већ дата? Како...

Власник хотела „Лили Марлен“ био је наш човек и нисмо имали чега да се плашимо. Али када једном кренемо на задатак, враћања више нема. Следећи састанак требало је да буде на неколико километара јужно од града, ако извучемо главе. А на то нисмо ни мислили. Уколико са нама не сврше Немци било је више него сигурно да ће то учинити наше бомбе пошто смо били управо на местима где ће оне експлодирати.

Лудвиг се одмаче од прозора и гласом за који се осећало да се свим силама труди да буде миран, рече:

— На улицама нема много света, надам се да нема ни много патрола.

Све је било изречено

Погледао сам на сат. Сказаљке су означавале скоро десет. Остајало је још врло мало времена. Неки од авиона који су имали да заваравају непријатеља, сада свакако већ узлећу.

Жак који је читаво време лежао потпуно обучен на кревету зурећи у плафон и пушећи једну за другом цигарете, нагло се придиже, згњечи пикавац и покушавајући да се шали упита:

— Да ли је неко од вас видео програм у оном малом ноћном локалу на „Пикадилију“ „Плави... плави...“, — па пошто није могао да се сети имена и осетивши да је све и иначе сувише усиљено прекиде сам себе усред реченице и устаде.

Први је кренуо Лудвиг. Кућа на којој је имао да постави сигнал налазила се у другом делу града и њему је требало највише времена да до ње стигне. Тешили смо га да је зато она најближа периферији и да ће му по обављеном задатку требати најмање времена да се извуче из пакла.

Још једном смо упоредили часовнике а онда смо се у мраку руковали. За тренутак смо стајали непомично један пред другим. Свако је желео нешто да каже али није било речи које би се изустиле. Чинило ми се да би требало изговорити нешто велико, значајно, као рецимо: „Живела Француска. Живела Пољска. Живела Енглеска... Живела победа“, али све је то већ било изречено самом чињеницом што смо били овде и зато смо само стиснули руке, и једноставно и кратко прошапутали: „срећно“.

Следећи је кренуо Жак. Остао сам сам. Било ми је ужасно. Чинило ми се стално да су другови још ту. Хтео сам нешто да разговарам, али с ким? Требало је провести још пуних 20 минута у овој мрачној соби која као да је била злослутни предзнак за оно што ме чека.

Заурлале су сирене

Покушао сам да не мислим. Једини начин да останем при пуној свести био је да се концентришем на оно што треба да урадим. Проверио сам још једном да ли је моја опрема у реду. Сигнална лампа је функционисала одлично. Прегледао сам шаржер револвера. Као да ми је он нешто могао помоћи! Онда сам сео на крај стола и запалио последњу цигарету.

Када сам се нашао напољу, улице су биле готово пусте. Негде из луке чуо се отегнут мукли сигнал реморкера. Кренуо сам брзим корацима. Преко леђа сам имао похабани огртач немачког цивилног редара, каквих је тада било на стотине хиљада широм Немачке: стари и болесни људи су били одређени да опомињу домаћице да им црне завесе нису добро намакнуте на прозорима и да трачак свелости допире до улице, или да закаснеле пролазнике упућују ка местима где су се налазила склоништа. Иако сам ишао брзо било ми је хладно. Да ли је то био страх?

Када сам био готово на домаку велике петоспратне куће почеле су да урлају сирене. Неки од пролазника је потрчао, други су равнодушно настављали пут полако. Низ улицу је пројурило неколико војних кола са пригушеним светиљкама. Склонио сам се у једну мрачну капију када је наишла патрола жандармерије.

Не сећам се добро

Последњих стотину метара до одређене куће која је требало да постане светионик за наше бомбардере чинили су ми се бескрајни. Имао сам још довољно времена да се попнем на кров и монтирам светиљку, али, ако су у команди нешто погрешно израчунали и први талас бомбардера наиђе пре времена?

Улаз ма у коју кућу пред бомбардовање није претстављао никакву тешкоћу. Неколико полицајаца готово су ме утерали у капију.

Не знам да ли је то била изузетна срећа али нашао сам се одједном у гужви: сви су трчали да се негде склоне. У тим тренуцима нико није мислио ни на шта друго сем на заштиту. Помислио сам да ли је и мојим друговима исто овако згодно као мени. Сви су силазили у склониште, ишли ка сигурности, а ја сам се под огртачем цивилне одбране пео ка крову, ка небу, ка нашим пилотима.

Стигао сам на кров и све је било једноставније него што сам могао и помислити. На крову је био само један стари наредник који је једва дочекао смену. Ту није било ни легитимисања, ни потребе за убијањем; он ми је само показао где су џакчићи са песком у случају пожара и врло срећан сјурио је низ степенице.

Лагано, сасвим лагано углавио сам своју аутоматску светиљку баш међу те џакове. Из даљине се већ чуло брујање авиона. Онда је почела противавионска артиљерија. Видео сам и прве бомбе како се распрскавају по пристанишним инсталацијама.

Не могу добро да се сетим онога што се после збило. Знам да сам тек доцније као опијен још дуго стајао гледајући немоћ немачких топова и авиона да сузбију казну која им је дошла.

ЗАО ДРУГ...

Да је дуг зао друг осетили су многи, а овде ћемо изнети случај из живота старог енглеског песника Џемса Томсона (1700—1748), претставника сентименталне школе у енглеској књижевности.

Томсон је био син сеоског пастора. Студирао је теологију, а васпитан у сеоској усамљености Шкотске задојен је архаичним књижевним симпатијама. У Лондон је стигао 1723 године, где је желео да стекне песничку славу.

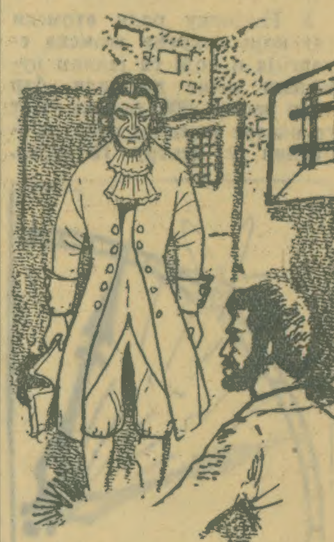
Први стихови били су слаб извор прихода, па се задуживао. Најзад је изишао на глас када је издао свој познати спев „Годишње доба“ (1730) и дошао до извесне суме новца. Али, тада су навалили повериоци да им исплати дугове. Није могао све да задовољи, и кад једноме није исплатио дуг од 70 фунти, овај учини да га по закону затворе 1737 године.

Тај спев који му је донео славу, одвео га је у затвор, а у исто време помогао му да дође и до слободе.

Чувени енглески глумац Џемс Кин (1623—1766) прочитао је спев и он му се веома допао, па кад је чуо да је песник у затвору због дуга, одмах га је тамо посетио.

— Господине, — рекао је он када је ушао у ћелију, — ја се зовем Кин. Моје вам је име можда боље познато, него мој талент. Желео бих да ми допустите да с вама данас вечерам. Немојте ми замерити што сам, не питајући вас, већ поручио за нас вечеру.

Томсон се нашао у неприлици али је зажелео да боље упозна славног глумца, па је пристао. После вечере провели су неколико часова

у живом разговору, док Томсон не упита Кина:

— Е, сад бих вас замолио да ми кажете како вам је пало на памет да ме овде посетите, мене младог шкотског писца који овде, у Лондону, није стекао никакву славу.

— О, па ви не знате, — рече Кин, — какво сте ми добро учинили. Био сам толико болестан да сам мислио умрећу, баш тада добијем ваш спев „Годишње доба“. Читао сам га с толиким уживањем да ми се здравље просто поправило. Одмах сам одлучио да вам се захвалим и да вам у тестаменту оставим 100 фунти. Дакле, то сам вам дужан. Исту толику суму дао сам и моме лекару, иако ме није он излечио, него ви. Али зашто да чекате док ја умрем. Боље је да измирим своје дугове на време, па се надам да ми нећете замерити...

Пре него што је Томсон могао ишта да каже, Кин га загрли и замоли да сутра заједно ручају, па нагло изађе из ћелије.

Сутра у подне Кин је поново дошао, али ниједном речи не помену јучерашњу понуду. За време ручка опет су разговарали дуго. По одласку он је опет загрлио Томсона и замолио га да га увек сматра за свога пријатеља. Када је Кин изишао, Томсон је под тањиром нашао банкноту од сто фунти која му је помогла да дође до слободе.

„ЖИВИ АВИОН“

Све до недавно колибри су за природњаке претстављали неку врсту физиолошког чуда. Наиме, права им је загонетка како колибри уопште успева да живи. Ове сићушне птице — једна врста колибрија није тежа од два грама — живе у обе Америке, од Аљаске до Патагоније. То су прави живи авиони са абнормално великом потрошњом покретачке енергије која одлази на непрекидно и изванредно брзо махање крилима. Колибри, као хеликоптери, могу да лебде на једном месту и да у лету својим дугачким језиком сисају нектар из цвећа. Они тада изгледају потпуно непомични, јер људско око није у стању да прати брзо покретање њихових крила: 50 до 200 покрета у секунди.

Овакав начин лета захтева и веома брз промет материја у организму као што уосталом и свака машина која брзо ради захтева много погонског материјала. Од свих кичмењака, колибри има највећи промет материја. Та размена материја код колибрија шест пута је већа за време летења него у стању мировања.

Да би покрили тај огромни утрошак енергије, колибри би, теоретски посматрано, морали без престанка, и дању и ноћу, да узимају храну. Међутим, то није случај јер колибри ноћу мирују. Како онда не угину за време ноћне паузе?

Научници су недавно открили тајну одржавања колибрија у животу: они потрошњу материје смањују дубоким сном који, у физиолошком смислу речи, одговара дубоком зимском сну неких већих животиња. Размена материја је тада дванаест пута мања него у стању обичног мировања, тојест 82 пута мања него за време лета, а температура тела се смањује, тако да је птица готово сасвим хладна. Птица је тада потпуно непокретна и као да је слеђена.

Овај дубоки сан омогућава колибрију да, упркос високој потрошњи енергије за време радног дана, у облику масних наслага ствара извесне резерве енергије потребне за доношење потомства на свет, као и за дугачке летове, јер су на извесним географским ширинама колибри праве птице-селице.

ЛОВЦИ НА КРОКОДИЛЕ

Мада велике аустралиске гмизавце, под утицајем америчке „ловачке“ литератуpe, обично називају „гаторима“, они уствари нису алигатори, већ крокодили који припадају истој оној врсти којој и крокодили с Борнеа, Нове Гвинеје и других тихоокеанских острва. Поједини примерци „путују“ понекад с једног острва на друго, превањујући притом више стотина километара.

Аустралиски крокодил нема језика и кутњака, већ само оштре секутиће помоћу којих је у стању да прекоље и раскомада чак и велике животиње. Пошто му недостају зуби за жвакање, он после сваког обилнијег „ручка“ прогута по неколико облутака с дна реке који у његовом желуцу, као млинско камење, дробе прогутану храну.

За аустралиске одгајиваче стоке крокодили претстављају сталну опасност. Они нису у стању да се сами боре против њих и због тога у Аустралији постоји нарочито занимање: ловци на крокодиле. Један професионални ловац на циновске гмизавце може за време сушног периода, који траје од маја до октобра, да заради 2.000 фунти.

Ловиште се обично налази у мочварним крајевима кратких аустралиских река, километрима далеко од свих путева. Ловац на крокодиле унапред мора да се помири с блатом,ројевима комараца и пешчаних мушица, с данима без одмора и сна. Наспаваће се тек кад прође сезона лова. Просечни годишњи плен једног професионалног ловца износи око 700 кожа. А то значи наћи се бар толико пута у животној опасности.

Крокодил је најстрашнији у води. Ако се неопрезни ловац усуди да предалеко загази у мочвару може бити сигуран да ће га крокодил напасти и покушати да га одвуче у дубину. У овом случају постоји само један излаз: палцима снажно притиснути очи страшног гмизавца. Прави ловац креће у лов у малом чамцу. Он стоји на кљуну с пушком на готовс, иза њега је харпунер, па два човека који лагано и бешумно веслају. Потребан је оштар вид да би се непријатељ приметио, јер он, у најбољем случају, држи изнад површине само очи и носне отворе. Циљ је увек овална површина између ока и слушног отвора: метак тада продире право у мозак и изазива тренутну смрт. Харпунер мора да је спреман: ако брзо не зарије свој харпун у убијену животињу, она ће потонути на дно и — збогом драгоцена кожо!

Крокодили се могу ловити и помоћу замки које се обично постављају на „колосецима“. Наиме, крокодили су „животиње од навике“: сваки од њих на истом месту, истом стазом излази из воде и враћа се у њу, тако да се временом на обали створи дубоко, глатко удубљење слично тобогану. Да би се животиња ухватила жива, на „колосек“ се ставља дугачак, узан, мртвачком ковчегу сличан сандук који на ужој страни има врата на опругама.

Одрастао крокодил има страховиту снагу која долази до изражаја нарочито кад га, неозлеђеног, улове на овај начин. Један, осам метара дугачак крокодил, који је већ био чврсто везан, јер је требало да га отпреме у зоолошки врт у Сиднеју, тако се снажно отимао да је поломио дебеле даске сандука и, окованих удова, вукући за собом пола тоне дрвета, склизнуо у воду да га више никад не виде.

Без обзира да ли се у лову употребљава пушка, замка или кљуса, сусрет с крокодилом увек је опасан. Међу многим причама које ловци на крокодиле причају увече крај ватре, ова коју ћемо вам испричати не спада у најстрашније.

Шест ловаца спавали су у својој колиби кад је једнога од њих пробудио неки необични шум. Ужаснут, угледао је тик испред себе једног огромног крокодила. Скочио је уз страховит крик и потрчао према вратима, а остали, пробуђени његовом виком, за њим. Међутим, последњег ловца крокодил је зграбио за руку и повукао низ „колосек“ у воду. Другови су у међувремену дограбили пушке и пуцали на крокодила све док није пустио своју жртву и нестао у води.

Ови случајеви су, додуше, изузеци, јер су крокодили на сувом плашљиви. Довољан је само мирис човека па да побегну у свој природни елемент — воду!

Ловци-непрофесионалци из читавог света чланови су познатог „Клуба аустралиских ловаца на крокодиле“ који је, пре више година, основао Француз Рене Анри. Сваке године клуб организује за њих четрнаестодневни лов на крокодиле на који полазе само сигурни стрелци.

Крокодил претставља велику мету коју је тешко промашити, као што је тешко промашити један велики тенк. Али, као и тенк, и крокодил има само мало рањивих тачки. Место које треба погодити, да би се животиња убила, није веће од пола зеца — што и чини лов привлачним и узбудљивим.

НЕ У ИСТО ВРЕМЕ

Рош Хашана, јеврејска Нова година, прославља се у разне дане, већином у септембру и октобру. Нова година 1957/58 пала је на дан 26 септембра, 1958/59 15 септембра, а 1959/60 3 октобра.

Мухамеданска Нова година која је означила почетак 1377 године, била је 29 јула 1957 године, а 7 јула 1959 започела је 1379 година. Најсвечаније новогодишњи празник славе Кинези. Он почиње у разне датуме између 10 јануара и 19 фебруара. Кроз цео Средњи век у многим хришћанским земљама Нова година је празнована 25 марта.

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

1

ЦАРЕВИЋ МИЛОШ И БРКА, ЈАШУЋИ НА КРИЛАТОМ КОЊУ КОГА СУ НАШЛИ У ЧАРДАКУ НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ, ГОНЕ ВИТЕЗА КОЈИ ЈЕ ОТЕО ПРИНЦЕЗУ БИСЕРКУ

2

ГОСПОДАРУ, СТИЖУ НАС НАШИ ДРУГОВИ КОЈЕ СИ ОСТАВИО ДА СТРАЖАРЕ ИСПОД ОНОГ ЧАРДАКА!

3

ШТА ЋЕТЕ ВИ ОВДЕ? КАКАВ МИ ГЛАС ДОНОСИТЕ

ГОСПОДАРУ, ОНА ДВОЈИЦА СУ ПОБЕГЛА СА ЧАРДАКА НА НЕКОМ КРИЛАТОМ КОЊУ!

4

ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ НАС СКОРО СТИЋИ!

ИМАМО ДОВОЉНО ВОЈНИКА, А ЊИХ СУ ДВОЈИЦА! ДОЧЕКАЋЕМО ИХ!

5

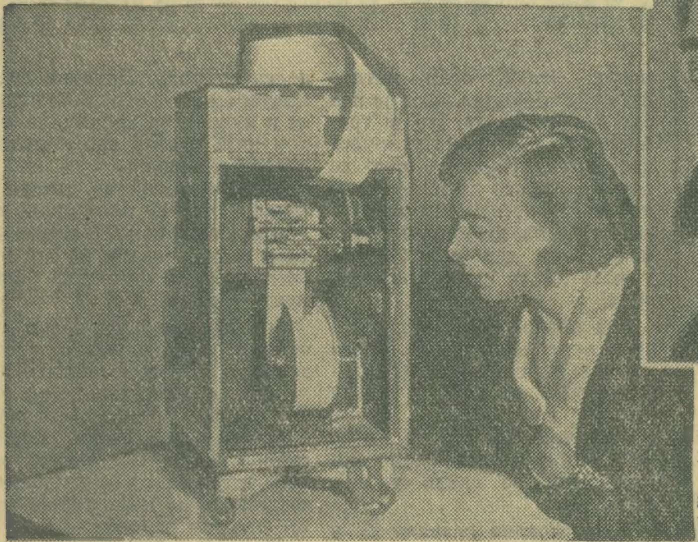
ЕВО ИХ!

6

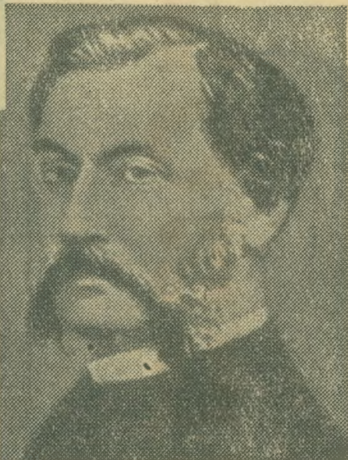
МИЛОШ И БРКА СУ УПАЛИ МЕЂУ ИСТОЧЊАЧКЕ РАТНИКЕ И НАСТАО ЈЕ ДИВЉИ ОКРШАЈ

7

НЕСТАНАК ОГИСТЕНА ЛЕПРЕНСА, ПРАВОГ ТВОРЦА ФИЛМА, ИЗ БРЗОГ ВОЗА ДИЖОН—ПАРИЗ ПРЕ 70 ГОДИНА НИ ДО ДАНАС НИЈЕ РАЗЈАШЊЕН.

ЛЕПРЕНСОВА КЋИ ПОРЕД ФИЛМСКОГ АПАРАТА

ОГИСТЕН ЛЕПРЕНС

ЈЕДНА ИСТРАГА БЕЗ РЕЗУЛТАТА

Међу многобројним путницима који су 16 септембра 1890 године на дижонској железничкој станици чекали воз за Париз налазио се и један висок, леп, средовечан човек са црном брадом. Са њим је био још један чавек необично сличан њему. Када је воз ушао у станицу срдачно су се опростили. Путник је са собом понео гомилу пртљага и журно ушао у купе прве класе који је за њега био резервисан.

По доласку воза на париску железничку станицу „Лион“ неколико пријатеља који су изишли да дочекају путника затекли су резервисани купе потпуно празан. Никада се није ушло ни у најмањи траг — нигде није било ни његових исправа, докумената, ни стварчице из његовог пртљага. Упркос савесним трагањима која су трајала деценијама овај тајанствени нестанак није објашњен.

Ишчезли путник звао се Огистен Лепренс. Родио се 1842 године у Мецу у породици артиљериског официра. Проналазач фотографије Луис Дагер који је био присни пријатељ његових родитеља утицао је свакако на каријеру младог чавека. После успешних студија физике и хемије на Лајпцишком универзитету, Лепренс је кренуо на пут. Сликао је и фотографисао на југу Француске и Италије, а затим отворио студио портрета који су у то време били врло популарни.

Још док је ишао у колеџ Сен Луја у Паризу млади Огистен се спријатељио с једним Енглезом из Лидса, Џоном Р. Витлијем. Посета његове сестре која је дошла у Француску да студира сликарство, одлучила је судбину Огистена Лепренса. Он се заљубио у девојку, отпутовао 1866 године у Лидс и запросио њену руку од родитеља.

Чим се оженио, Огистен је ступио као цртач у фабрику свог таста. Четири године касније вратио се у Француску и пријавио као добровољац за време опсаде Париза, али се одмах по завршетку рата вратио у Лидс где је са својом женом основао школу примењене уметности.

Млади човек се специјализовао за фотографију у боји на емајлу и керамици и обављао многе наруџбине за краљевске породице широм Европе. У исто време писао је и критичке чланке о уметности у разним листовима.

У то време Лепренс се упознао с радовима енглеског емигранта у САД Едварда Мејбриџа што је код њега побудило велико интересовање за живе слике. Временом се оно претворило у праву страст па је 1881 отпутовао у САД, да би присуствовао пројекцијама Мејбриџових фотографија помоћу нарочитог „зоожироскопа“. Са 24 камере распоређене на покретном добошу Мејбриџ је успео да сними трку коња и пројекције ових фотографија давале су утисак да се коњи заиста крећу.

Живе слике су до те мере узбудиле Лепренса да је по сваку цену желео да усаврши и још допуни овај начин снимања и пројектовања због чега је продужио свој боравак у САД. Лепренс је основао предузеће за диораму а његова жена се запослила као наставник сликања и цртања у једној школи глувонемих. У хангарима те установе Лепренс је извршио прве експерименте и направио први филм снимљен помоћу једне камере. Било је то 1886 године, али после првог успеха у Лепренсовом раду настао је застој све док Истман компанија није пронашла нови материјал за негативе: целулоидни филм. Од тог дана сви основни проблеми филма могли су да се реше.

Једног дана Лепренс је одлучио да се заједно са женом врати у Лидс, јер му је фабрика Витлијевих пружала боље техничке услове од оних којима је располагао у хангару. У току 1887 године конструисао је камеру са објективом и пројектор са светлосним луком. Следеће године, а седам година пре прве филмске пројекције браће Лимијер, он је на белом зиду свог атељеа пред одушевљеним пријатељима први пут приказао живе слике једног моста у Лидсу на коме су се трамваји и бициклисти кретали. Почетком 1890 године извршено је друго приказивање филма у присуству секретара Париске опере М. Мобисона.

Лепренс је желео да усаврши своје апарате пре него што их патентира и прикаже публици. Августа 1890 године сматрао је да је куцнуо велики час. Желео је ипак да још једном консултује свог брата познатог дижонског архитекту и зато је отпутовао к њему. Из Дижона је кренуо 16 септембра 1890 године за Париз али у њега никад није стигао.

Мада истрага коју су водиле енглеска и француска полиција није допринела расветљавању тајне она је бар отклонила претпоставку о бекству или самоубиству. Лепренса је очекивала слава, изгледао је срећан и није имао финансиских тешкоћа. У току свог боравка у Француској писао је писма пуна оптимизма и припремао се за пут у САД. Да се догодио несрећан случај или самоубиство нашао би се ма какав траг. Није пронађен чак ни један сведок који је видео да силази на некој станици између Дижона и Париза што је, наравно, чудно јер је био висок близу два метра, врло леп и углађен тако да је привлачио пажњу.

Да ли је по среди био злочин? Обичан злочинац се свакако не би трудио да склони леш нити би се оптеретио Лепренсовим пртљагом. Остала је још једино претпоставка о убиству из страха од конкуренције.

Госпођа Лепренс је до краја живота била убеђена да су њеног мужа киднаповали конкуренти да би се докопали његових планова. Лепренс је био жртва добро организоване банде која је препродавала његове планове и припремљене патенте његовим супарницима у САД.

Многи чак претпостављају да је и Едисон умешан у ово. Сада је утврђено (Жорж Садул: Општа историја филма) да је Лепренс пре Едисона почео да употребљава перфорирану целулоидну траку. Едисон је патентирао свој систем необично сличан Лепренсовом 1891 године, управо годину дана после Лепренсовог нестанка. Међутим никада никакви озбиљнији докази о Едисоновом уделу у овоме нису откривени.

Истрага је трајала готово четврт века, све до 1914 године. Затим је Лепренс заборављен, али је у његовом граду Мецу 1931 године приказан његов први филм, а грађани Лидса су поставили споменплочу на зграду где је његов изум угледао дана.

СВАКОМЕ ПО УКУСУ

У Португалији постоји обичај да се пре црне кафе пије умућено јаје са шећером у чаши Порто вина. Поред укуса, ово чувено португалско вино даје напитку врло леп мирис.

Американци имају сасвим друкчији укус. И томе се не треба чудити. Укус једног народа ствара се столећима и увек има дубљег корена. Тамо се, например. једе пржена ћурка или пиле са пекмезом од јабука или рибизли, а пржена јагњетина или свињетина са пекмезом од нане. Овакве ствари не треба никог да чуде јер су већ стари Римљани створили изреку „О укусима не треба расправљати“.

ЧУДАН УЗРОК САМОУБИСТВА

У месту Канала Липис, на Малајским Острвима, пуне две године није забележен ниједан смртан случај. Кинеском досељенику који се бавио производњом мртвачких сандука у томе месту тешко је пала криза, и пошто на други посао није могао да се определи, извршио је самоубиство.

ЦРНИ И БЕЛИ НОСОРОЗИ

У току прошле године у дистрикту Карагве у Тангањики ухваћено је седам црних носорога. Сви су пресељени у Руанду у Африци, где у саванама већ годинама није било ниједне животиње ове врсте, јер су их уништили бесправни ловци.

Под руководством Холанђанина В. де Бера, који се већ 47 година бави ловом на дивље звери извршено је прво пресељавање носорога. Вични урођеници су неколико недеља раније по његовим упутствима испитивали терен и стално га обавештавали о месту где би открили женку носорога с младима. После тога је организован лов који претставља најопаснији подухват ове врсте, јер мајка-носорог бесно брани своје младунче.

Од црних носорога још су много ређи бели. Само, они су се знатно намножили у Националном парку Гарамба, у Белгиском Конгу. Кад је овај парк основан 1938 године било их је у тој области свега стотинак. Пребројавањем пре неколико месеци, утврђено је да тамо сада већ живи хиљаду белих носорога.

Због шаке снега

Због шаке снега тужба једног адвоката, становника Инсбрука, прошла је све инстанце и доспела до тамошњег Врховног суда.

Вративши се са смучања у Тиролу адвокат је оставио аутомобил на улици испред своје куће. Пролазећи туда неки радник је узео са крова аутомобила шаку снега да њиме опере руке. Власник га је напао због тога, а радник се бранио да је снег свачији. Настало је жучно објашњење.

Пошто је разлог тужбе безначајан судови су одбијали адвокатове тужбе. Врховни суд сматрао је, међутим, да у општем интересу треба то питање пречистити и донео је мудру пресуду: „Снег на крову аутомобила својина је власника возила и нико, осим полиције и царинских органа, не сме да га уклони. Ко противно поступи дрзнуо се туђе имовине“.

Трка са упрегнутим нојевима

На неким тркалиштима у Америци одржавају се трке са лаким колицима званим „сулки“ у које се упрежу нојеви. Познато је да они могу веома брзо да трче. Уместо бича служи метла.

ЖИВЕЛА ЈЕ ПРЕ 70 МИЛИОНА ГОДИНА

Тридесетогодишњи амерички научник Доналд Расел, који већ три године ради у Музеју природне историје у Паризу и припрема докторат, открио је пре кратког времена цео костур једне звери која је живела на земљи пре 70 милиона година. Реч је о „креодонту арктоциону“, који је био дугачак 1,40 метра, а висок 50 до 60 сантиметара. Глава ове животиње личила је на лављу, а била је дуга око 26 сантиметара. По телу је био сличан данашњем носорогу, задње ноге су му биле као у гмизаваца, а реп дебео и дугачак.

За време свог боравка и рада у Европи Расел је исто тако открио око хиљаду зуба мањих преисториских сисара, скелет кенгуроликог „плесиадаписа“, затим чељуст једног досад непознатог минијатурног примата чији су зуби имали једва један милиметар, па горњу вилицу неког другог примата и неколико делова скелета џиновске птице „гасторниса“.

Како су постала имена

Црни камен сипар

назван је један од највиших планинских врхова на Земљи,

КАРАКОРУМ

Име је турског порекла: kara — црн и korum — камени сипар. Просечна висина Каракорума је преко 6.000 метара а његов највиши врх, Чокори (Годуин Остин) има 8.611 метара. Нижи је само од Чомолунгме (Монт Евереста), највишег врха света (8.848 м.).

Крај на истоку

Фландриски град и белгиска лука на Северном Мору

ОСТЕНДЕ

са око 60.000 становника, познат је као купалиште и лечилиште. Има развијену бродоградњу и прехранбену индустрију, као и производњу рибарских мрежа. То је уједно и највећа белгиска рибарска лука. Град је повезан каналима са другим местима. У преводу на наш језик име му значи „Крај на истоку“.

Месечева Острва

У северозападном делу Мозамбичког Мореуза у Индиском Океану лежи група од четири већа и неколико мањих вулканских острва. То су

КОМОРСКА ОСТРВА

са површином од 2,2 хиљаде км² и око 187.000 становника. Та острва су открили шпански поморци 1598 године, а Арабљани су их назвали Komair — „Месечева Острва“. Као и антички географ Птоломеј, и они су претпостављали да према њима, на обали Африке, леже неке „Месечеве планине“, па су по њима и острва добила име.

Море људи

Део Атлантика између Панамске Превлаке, Антилских Острва и обале Јужне Америке назива се

КАРАИБСКО МОРЕ

Назив је добило по имену Индијанаца Караиба, што на њиховом језику значи људи и витези, те би име Караибског Мора могло да значи не само „Море људи“, него и „Море витезова“. Површина овог топлог мора је 2.754 милиона км² а његова највећа дубина 7.238 м. Висина плиме у њему достиже 1,5 м. Има велики економски и стратегиски значај због близине Панамског Канала.

Велика река

је име афричке реке

ЗАМБЕЗИ

што на језику домородаца значи „Велика река“. Дугачка је 2.700 км, и има много слапова и водопада. Међу њима је најпознатији Викторијин. Са висине од 120 м. сваке секунде пада око четири пута више воде него што Сава даје Дунаву. Низводно од водопада Замбези је преграђена браном високом 130 м. Она треба да заустави воде реке и да створи највеће вештачко језеро

Позоришне КРИТИКЕ

Она земља која нема театра држи се да је последња" — казао је кроз уста једне своје јунакиње „отац српске драме" Јован Стерија Поповић. Јер „театар је јавна школа где се човек изображава, развија естетско чувство, усавршава вкус", а његова је „цељ да се људма добродетељ и пороци представљају како би они добродетељ у животу своме падражавали а порока гнушати и клонити трудили се".

Али театар тражи и добре драме па се заједно са оснивањем позоришта у Србији „појавише на хоризонту књижевства нашег неколико красних умопроизвода тичући се нас и наше историје". Поред њих и многи преводи и прераде међу којима прво место у свему припада Стерији.

За театар су потребни глумци, али је „њихово заниманије скопчано с великим трудом" — не може се играти „као надничар но као художник који љуби свој позив". А Стерија још каже: „Овде се од беде ништа не да учинити него се учење и штуридање свагда изискује".

Пратилац претстава је и позоришна критика. Она се рађа заједно са позориштем и гаси у исто време кад и оно.

Када је у Крагујевцу 7 новембра 1840 године, убрзо после Стеријиног даласка ту, одржана прва претстава „Женидба цара Душана" од Атанасија Николића са музиком Јосипа Шлезингера, забележено је у Србским новинама ово:

„Изведено на форму италијански опера. Оркестар је сачињавала банда књажеска под управленијем капелмајстора Шлезингера. Све је изврсно изведено иако ниједно од играјући лица вежество у музики нема. Зачудо се ниједна погрешка у соглашавању певача са свирачима догодила није".

„Почем се вкус за поучително заваденије у све већма растућој мери појавило" љубитељи художества са Атанасијем Николићем и Стеријом превели су дилетанску трупу са собом у Београд. Претставе су даване у згради Ђумрукане на Сави, почев од 13-XII-1841 године. Прва претстава била је „Смрт Стефана Дечанског" од Стерије, а друга „Краљевић Марко и Арапин" од Атанасија Николића. Прикази претстава су се појавили у Србским новинама али са потписом П. Арс. Поповић који је био њихов главни уредник и В. С. што је указивало на Владимира Стојадиновића-Чикоша, новинара и нешто мало познатог песника. Али пошто је Стеријино „мило поље" било позориште и све што је у вези с њим, верује се да је он и њихов писац.

У Вучићевој буни против кнеза Михаила Обреновића угасила се и потреба за театром и он је престао да ради 6-VIII-1842. Сви реквизити су склоњени у зграду Ђумрукане на чување. И одатле су узети на послугу по реверсу када је 1847 године под покровитељством Србског читалашта у Београду основан „Театар код Јелена".

Стерија је у то време био начелник попечитељства просвештенија и његова је велика заслуга што је одобрено „српском панчевачком друштву јавна претставленија театрална на србском језику давати". Он је био и нека врста цензора — одобравао је комаде за претстављање. Управитељ је био Никола Ђурковић веома свестран позоришни радник: био је исто времено и глумац, певач, и редитељ и преводилац, прерађивач, управник и композитор.

Пре прве претставе у овом театру 15 маја, издато је „објављеније" народу да ће панчевачки позориштници приказати „Милоша Обилића" од г. Ј. С. Поповића, да је почетак свагда у седам сати по европеиском часоказу, а цене места у „саали" су за прво — 3 цванцика, за друго 2 и треће један и по, док је „на горњем спрату" нешто јевтиније.

У Србским новинама се појављује одмах и нова рубрика „Телеграф београдски", а од 2 јануара 1948 „Позориште у Београду", у којој рецензент-родољубац поздравља нови театар. Али пошто је он анониман, потпис је неки пут Х. или М. а најчешће га нема, приказ може да буде и оштар. За претставу овог првог жалосног позорја у четири дејства он каже: „Избор је по предмету добар а да ли и у смотренију литерарне вредности комада?";

Дуго времена се сматрало да је писац ових приказа сам Стерија, али се последњих година посумњало, јер неки изразити детаљи упућују на Ђорђа Малетића. Понекад критичар за претставу каже само да „није била отлична" или да је „људства било прекообично мало" или „мимика говорција могла је бити нешто боља". Али да би одао признање једном глумцу каже „није у својој тешкој роли жалио умрети". Художнику Протићу препоручује „мало природнији глас узети" и да „свој мађарски изговор с овдешњим замени и србском се ударању гласа боље навикне". А госпођа Алексићка би требало да се „више упражњава у слободном и лепом кретању али и у подизању и спуштању гласа при изражавању жалости и љубави". Док би г. Крчединац могао „ређе у бризи и смутњи прст на браду наслањати".

Публикум, иначе обично „ладан", понекад је и одушевљен па „рукопљеском прати извођење као знаком општег одобрења". Понекад неки зритељи, изгубљени у гомили народа, показивали су и „невоспитање" и смејали се где томе није било места. Зато рецензент уздише: „Многе ће воде Савом и Дунавом протећи док се таквима чувство облагороди". Понекад се чуло и звиждање али то је свакако чинио неки „ветрењак из несташлука или личне мрзости". Веома оштро опомиње и оне који у театру не скидају шешире и високе капе „ер ће многи престати да долазе што се из стражни клупа ништа на бини видити не може"

А у „Новинама читалишта београдског" где је приказе писао свакако Стерија под потписом Свештенић (одакле се може лако извести Поповић), он се понекад и наљути, јер поводом своје „Тврдице" каже: „Весело позорје много од цене губи ако се позориштници смеју на сцени". А управо то је једна од глумица учинила као да „не уважава своје заниманије" или „потцењује зритеље". „За сад остављамо ово лице назначити поименице" али се то други пут неће опростити.

За другу претставу свога дела — „Светислав и Милева" он сасвим отворено каже: „Дело је народно по чему се и допада. А колико је пријатно гледати кад се све ово лепо претставља, види се нарочито по томе што су многи држали да је дело при другом извођењу прерађено". „Позориштници у вештини својој све више успевају" тако да су наклоност „зритеља у пуној мери задобили". „Али при овоме не треба да остану већ у свом художеству још совершенији да буду".

На свечаној претстави у част пресветле књегиње Персиде која је за оснивање позоришта подарила 60 дуката, претстава је одржана у свечано осветљеном театру а за ту прилику извођен је спев „Торжество Сербије" који је Стерија написао за Ђурковићеву трупу. „У извођењу је нарочито имао успеха — пише у „Новинама читалишта" — г. Маринковић у улози „Сербског старца". Њему се може одати похвала, јер своју ролу он свагдар научи док други то чинити често пренебрегавају". Али како је ово „парче гди се и пева" „гласна музика је инштрументално надвладала гласове. У музици су саме тромпете и други дувајући инштрументи, а за театар би требало имати и хегеде" (виолине).

Мада је у току зиме свет радо долазио на претставе, криза се, изгледа, осећала још од новембра месеца. „Није било ни толико добити колико је за подмирење театрални трошкова потребно". А „ако тако потраје лако можемо изгубити театар који смо толико желели". Гашење позоришта је постало неизбежно. Наступила је 1848 година а и неслога у самој трупи. Стерија је на свој положај у попечитељству поднео оставку 11 марта 1848 а позориште је животарило још само који дан.

Стеријин вапај из августа 1842 када је малаксавао рад позоришта на Ђумруку могао је сада да се понови: „О Срблљи, Срблљи! Сви народи сматрају театар као најприкладнији способ образовања а вама је друго пређе него такову забаву имати гди је наука прикопчана!"

ГУСКА СТАРА 40 ГОДИНА

Енциклопедије нам кажу да су гуске птице дугог века и да су неке живеле 40 година. Међутим, ретка је тако стара гуска као ова на слици о којој смо могли сазнати и неколико интересантних података.

Цемима, одгајена на фарми Вилијама Мофата из Олд Линтила у Шкотској, живела је 41 годину.

Упролеће 1911 године газда Мофат је насадио четири гушчија јајета из којих су се излегла два гусана и једна гуска. Она је чувана као љубимица породице и цео свој дуги живот провела је међу кокошкама. Било је очевидно да је схватила свој нарочити „положај у друштву", и настојала да се међу живином понаша као прави господар. Своје првенство недвосмислено је испољавала и пред људима. Када би се сестра газда Мофата појавила са храном, Цемима би позвала сву живину на окуп — и сама долазила трчећи. Њено гакање се чуло надалеко, а ако би се у време храњења затекао ту и неки радознали посматрач, оно је постајало још крештавије.

Веровало се да је била јапанског или кинеског порекла, а перје јој није било толико бело као обично. Поред осталог, она је доказала и једну веома интересантну биолошку чињеницу — носи-

ла је јаја све до 1940 године, готово пуних 30 година.

На фотографији се види Цемима у својој 40 години, у крилу газдарице Мофат која је Цемиму гајила пуних 12 година, све до септембра 1952 када је гуска угинула.

Како су постала имена

на свету, чија ће запремина бити 185 милијарди кубних метара.

Црни пескови

Овим именом називају се две пустиње

КАРАКУМИ

што на турском значи Kara — црн и kum — песак. Једна пустиња има површину од око 300.000 км^2 и лежи источно од Касписког Језера, углавном на територији Узбечке ССР. Друга од 40.000 км^2, лежи у Казахстанској ССР, североисточно од Аралског Језера. Њихово становништво живи претежно од гајења оваца и камила.

Блистава

У НР Кини, на планини Тјам Шан, извире река

ИЛИ

притока Балхашког Језера. Дугачка је 1380 км и местимично пловна. Више од половине њеног тока припада Совјетском Савезу. Име су јој дали Монголи, на чијем језику реч „или" значи онај који блиста, трепери.

Град поред бране на реци Роте

У Холандији, у делти Рајне, на 180 км од њеног ушћа у Северно Море лежи једна од највећих светских лука, у коју дубоким каналом залазе и највећи океански бродови —

РОТЕРДАМ

У граду са бродоградилишном, машинограђевинском, металообрађивачком, хемиском, петролејском, прехранбеном, дуванском и другом индустријом живи преко 750.000 становника. Називан је холандски: Rotte — име реке која се ту улива у Maas и Dam — брана, дакле, Ротердам — „Град поред бране на реци Роте".

Река разних боја

У целом свету је позната америчка река

КОЛОРАДО

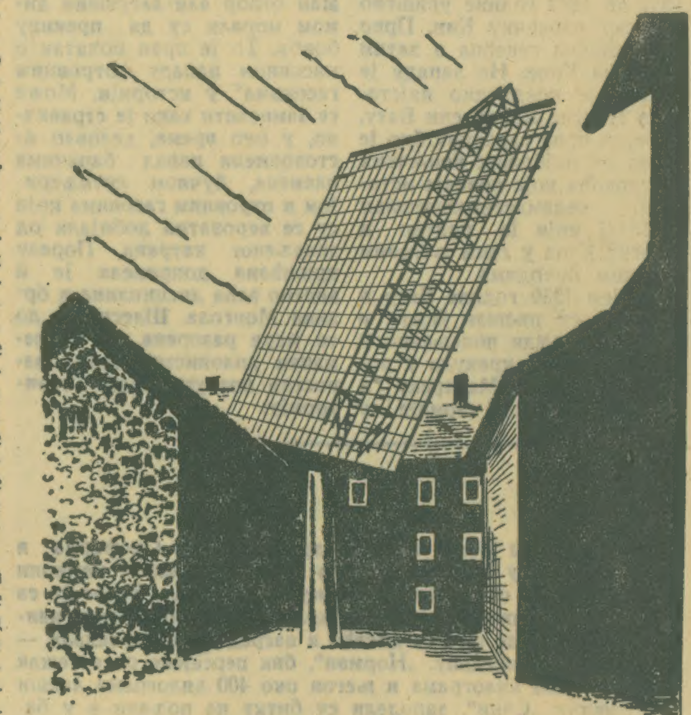
која се улива у Калифорниски Залив. Дугачка је са Грин Ривером 3.200 км. Постала је чувена по кањону усеченом до 2.000 м. На њој је и једна од највећих хидроелектричних централа на свету Булдер Дам са вештачким језером од 595 км^2. Назив реке је шпански а значи „разнобојна река". То име је сасвим оправдано, јер Колорадо протиче кроз корито чије су стене различитих боја.

Рт Зелени

назвао је 1445 године Португалац Д. Диаз најзападнију тачку Африке (17°32' западне дужине и 14°45' северне ширине) која лежи између ушћа реке Гамбије и Сенегала. Када су Португалци после дуже пловидбе дуж пустињске (сахарске) обале Африке стигли до овог рта били су одушевљени зеленилом шума. Зато су рт тако и назвали (Кап Верде). Тада је одбачена претпоставка античких географа да су тропске области пусте и ненасељене због високих температура ваздуха.

НОВИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

У Немачкој су се појавили нови електронски музички инструменти: оргуље А. В. Б., клавиолин, електронијум и мултимоника. Композитор Оскар Сала написао је музику за све ове инструменте.

И најтврђе метале

Сунчана пећ у Пиринејима, са француске стране, постиже температуру од 3.316 степени Целзијусових. Ова пећ топи најтврђе метале. Рефлектор хвата сунчеве зраке преко огледала, која аутоматски прате кретање Сунца.

РАТНИ ПОХОД

КАКО СУ ЦИНГИС КАН И ЊЕГОВИ СЛЕДБЕНИЦИ СТВОРИЛИ НАЈМОЋНИЈЕ И НАЈПРОСТРАНИЈЕ ЦАРСТВО У ИСТОРИЈИ. — МОНГОЛИ СУ ЗНАЛИ ЗА „АРТИЉЕРИЈУ, БАЦАЧЕ ПЛАМЕНА И ОТРОВНЕ ГАСОВЕ ЈОШ ПРЕ 700 ГОДИНА".

ЏИНГИС КАНА

Џингис Кан није био само велики ратник већ и одличан политичар и мудар државник. За њега се прича да је био необично широкогруд према расним и верским разликама па је често говорио показујући пет прстију на шаци: „Један, два, три, четири, пет — хришћани, будисти, муслимани, таоисти и шаманисти". Тако је он делио своје поданике на пет једнаких група, а свака од његових 500 жена могла је да бира веру која јој се свиђа.

Канцелар Цингис Кана био је учени Кинез Јелоу Читај, а следбеници, синови и унуци, тежили су да прошире и повећају његово царство и религији нису придавали већи значај од самог родоначелника.

Мада је био „господар света", Цингис Кан је био свестан пролазности силе и моћи и поредио је своју царевину с торнадом који не траје ни једно цело јутро и пљуском који не пада ни цео дан. Пошто Небо и Земља нису у стању да одрже трајност својим силама, говорио је он, није у стању ни човек.

Цингис Каново царство није достигло врхунац своје моћи за време његове владавине. Први његов наследник, син Оготај, покорио је Персију и Средњи Исток и од 1239 до 1242 године уништио кинеску царевину Кин. Прво је покорена северна а затим и Јужна Кина. На западу је операције предводио најстарији Цингис Канов син Бату, а његов први сарадник био је један од најбољих коњичких војсковођа које познаје историја, седамдесетогодишњи Соботај који је пратио и Цингис Кана у свим његовим великим походима.

Крајем 1239 године Бату и Соботај су прешли Волгу и са 250.000 људи подељених у четири армије кренули у поход на Русију, Мађарску и Пољску. Њихове армије су чинили претежно, коњички ескадрони наоружани копљима, сабљама и луковима, а сваки коњаник имао је бар још по једног резервног коња. Сви су они били обучени у тунике а истовремено и одлично пешачили.

Монголи су располагали изврсном артиљеријом. Њихови катапулти за избацивање читавих стена могли су се брзо монтирати и зачас после расклопљени пренети даље на леђима јакова и камила. Од Кинеза су научили да употребљавају барут и знатно пре Запада користили су бацаче пламена и дрвене топове опточене гвозденим обручима. Овако покретном артиљеријом и одлично увежбаним понтоњерским јединицама руководили су Кинези.

Под Бајдаровом командом северна армија је продрла у Шлезију, јужна се упутила на Влашку и угрозила Мађаре, а две централне под командом Батуа и Соботаја заобишле су Карпате а затим се поново спојиле.

Бајдар је са северним трупама прегазио Пољску и заузео и попалио Краков, а 31 марта 1241 године стигао у Бреславу.

Хришћанске хронике помињу да су Монголи на дугим шипкама носили необичне гвоздене главе с дугим брадама из чијих је уста суљао смрдљив дим. Храбри пољски коњаници у сукобу са монголским, пружали су снажан отпор али загушени димом морали су да прекину борбу. То је први податак о масовном нападу „отровним гасовима" у историји. Може се замислити како је стравично, у оно време, деловао истовремени напад бацачима пламена, бучном артиљеријом и отровним гасовима који су се вероватно добијали од запаљеног катрана. Поразу хришћана допринела је и знатно већа дисциплина и брзина Монгола. Шлеска је до те мере разорена да су немачки колонисти ускоро запосели потпуно пусту територију.

Две централне армије су затим кренуле на југ и стратегијом сличном оној која је примењивана у античкој бици код Кане, потукли 100.000 одлично наоружаних војника угарског краља Беле.

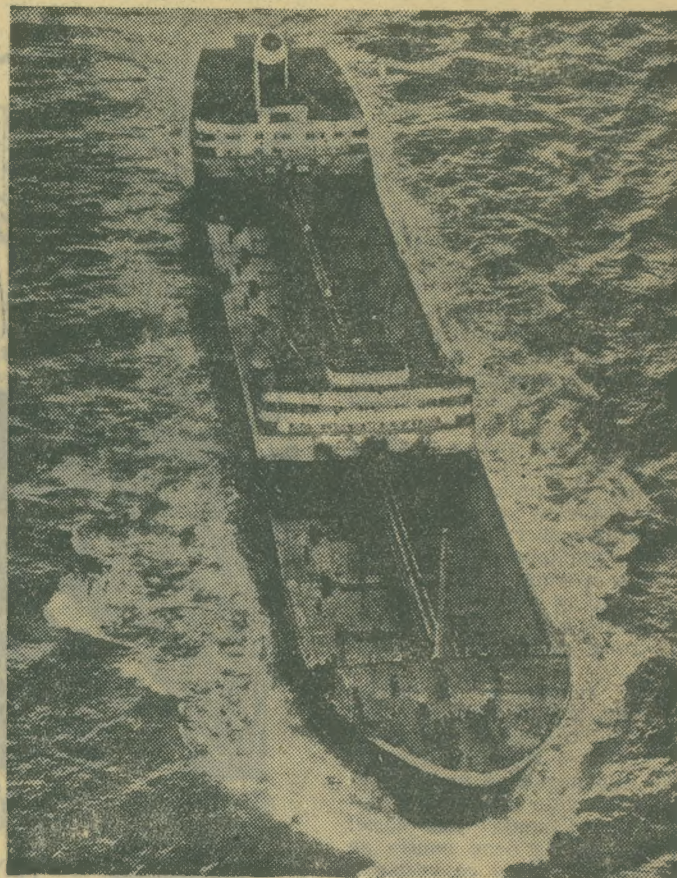
Подељени запад ломио се под снажним ударцима Монгола. Млечани су се држали пострани и трговали чак и са освајачима. Црква је проносила застрашујуће гласове о монголским зверствима. Причало се да једу жене, а да нарочиту посластицу за њих претстављају деца.

Упролеће 1242 године они су стигли до Беча, Дубровника, Котора и Венеције. А на почетку лета те године дошла је вест из далеке домовине да је Цингис Канов син и велики кан Оготај умро. Да би учествовао у раду великог савета — Курултаја који је имао да одреди наследника великог кана, Бату је одлучио да прекине војну и тако је несложна и подељена хришћанска Европа спасена од Монгола.

Престо је заузео Кублај који је пренео своју престоницу у Пекинг и завршио освајање Кине. Поправио је Велики Канал, послао флоту на Јапан, покорио Индонезију и Цејлон и стигао до Занзибара у Африци и далеких пацифичких острва.

Жута царевина Цингис Кана и његових следбеника била је најмоћнија империја свих времена и обухватила је Кину, Кореју, Бурму и Вијетнам, цео Сибир, две Монголије, Синкјанг, Централну Азију, Тибет, велики део Индије, Пенџаб и Бенгал, Персију, Авганистан, Кавказ, Ирак и Сирију, готово целу Малу Азију, Русију и Украјину, Шлеску, Хрватску, Далмацију, Влашку и Молдавију.

На целој пространој територији овог јединственог царства постојала је обавезна војна и цивилна служба до 70 година и обезбеђење за старе и болесне.

ИЗ ВАЗДУХА...

Посматран из ваздуха овако изгледа захуктали џин натоварен са 50.000 тона нафте док плови својом нормалном брзином од 27 километара на час. Парне турбине које га покрећу развијају снагу од 17.600 коњских снага. Брод је опремљен свим савременим помоћним справама за пловидбу: радаром, радиогониометром, дубиномером и аутоматским индикаторима за брзину, растојање и бродски газ. Уствари, ово је највећи енглески танкер. Посада од 76 морнара и официра станује у кабинама које се аутоматски проветравају, хладе и загревају помоћу климатизера. На палуби се налази базен за пливање.

Изабрали друм

На једном месту главног друма између Оксфорда и Фарингдона, у Енглеској, иако су аутомобили и камиони наилазили из оба правца — нису могли даље. Зачас се са обе стране нанизао дуги ред кола. Радознали возачи изишли су да виде шта се догађа и насред друма угледали — два бика на мегдану. „Норман", бик џерсејске расе тежак добрих 1100 килограма и његов око 400 килограма лакши противник „Сони", заподели су битку на пољани и у бесном рвању избили на друм. „Корида" је трајала све док „Норман" није савладао свог супарника. Тек тада је њихов газда смео да им приђе и раздвоји их са неколико удараца вилом.

— Знам сигурно да је „Норман" виновник, — рекао је сељак, — али ако се ово понови још једном, биће од њега добри бифтеци.

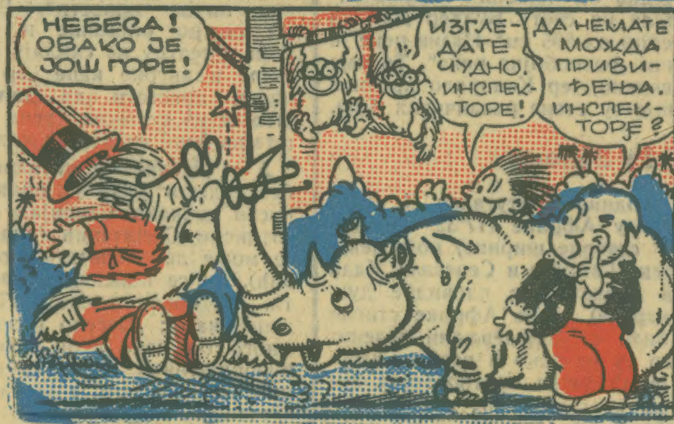

ЦРНИ ЈАГУАР

„Награду Буржела“ за 1960 годину добила је књига Вилијама Квинда, немачког новинара, који је посветио живот описивању домаћих и дивљих животиња. У награђеној књизи „Црни јагуар“ налази се истинита прича о чувеном укротитељу Владију и његовој жени Сизи, који су имали једног црног јагуара. Ова животиња, Сизина велика љубав, једног дана је шчепала за гушу своју заштитницу. Сизи је од страха полудела и потом умрла у душевној болници. Делић ове приче, коју је писац забележио речима њеног мужа, преносимо за наше читаоце.

Сизине шаке држале су мали, дугуљасти предмет. Био је то сићушни јагуар који је пијукао и дрхтао као неки црни, слепи птић. Сизи га је обожавала.

Мали дивљак је био животиња само по изгледу, али ће сигурно, мислила је Сизи, постати „животиња-човек“, јер „нико не зна шта љубав може да учини“. Она је мислила на своју љубав према овој мачки. Црни ће постати појам наше породице и сви људи у циркусу, у коме смо радили, као и публика, говориће: Влади, Сизи и њихов Црни.

У тој љубави, међутим, било је нешто више од амбиција професионалне укротитељке зверова. Јер, она и ја смо већ дуже времена били „поживотињени“, толико смо живели животом леопарда и осталих звери. После ове „принове“, Сизи је хтела да докаже како се јагуар може васпитати човековом љубављу.

Од клупка топлог крзна без вида, наш мали се преобразио у дивно маче које је умело да трчи и да тражи цуцлу. Чешао се о наша колена.

Интелигентан и леп, неописиве грациозности кад се креће, он је у очима већ почињао да показује јагуарску подозривост, која се потпуно разликује од оне у осталих дивљачи. Крај мојих стопала толико пута су се играли млади лавови, плели су ми се око ногу тигрови, живео сам, такорећи, у друштву леопарда. Али, свака ова животиња могла је сама да се игра и никад се није интересовала за предмете у домаћинству. Међутим, црна мачка имала је жељу да цепа, руши, увек уз озбиљан и опасан израз у очима. Тешко се навикавала на нову средину, била је неповерљива, опрезна, све је морала да оњуши и да опипа. Ако бисмо Сизи и ја разговарали повишеним тоном, јагуар би као муња склизнуо испод намештаја.

Вештина дресуре

Дресер не припитомљава дивљу животињу, јер је то немогућно, већ јој се намеће, да би постао њен господар; њихов „први“ у чопору. Није животиња та која се преображава, већ укротитељ, ако жели да њоме влада. О томе публика ништа не зна и мисли баш супротно.

Да једна сложена циркуска тачка са више животиња успе, треба радити годинама па и деценијама. Са псима и коњима није исти случај. Али са крволочним животињама, укротитељ се заиста „подивљачи“. Један дресер од заната, ако му приведете двојицу колега, одмах ће вам погодити који је од њих укротитељ лавова а ко вукова, а да не говоримо о онима који раде са слоновима или газелама.

Ја лично сматрам да је јагуар једини човеков непријатељ. Он је једина крупна и опасна дивљач обеју Америка. Нити је величанствен, као тигар, нити има привлачност леопарда. То је тешка, трапава мачка снажних ножних мишића, јаког врата, округле и масивне главе, очију које не гледају преда се и која према човеку не осећа страх већ мржњу. Како по изгледу тако и по психологији, велика је разлика између леопарда и јагуара.

Леопард је тачкаст по телу и отворене природе, а јагуар је притајен. Први одаје вечиту будност и спремност за напад. Он се ретко удаљује од људских насеља, залази у њих, шуња се по колибама урођеника, напада и са жртвом у зубима бежи у шуму. Јагуар, насупрот њему, избегава човека што је више могућно. Њему годе усамљеност, тамне шуме, мочваре и висока савана. Отуда не знамо много о његовом животу. Иако се мисли да не напада човека, ја сматрам да је јагуар, као и све крупне звери Амазона врло опасан. Нарочито црни јагуар који живи у мочварним прашумама.

Хтела је да га придобије љубављу

Моја супруга Сизи, иако вешт укротитељ звери, била је веома нежног срца. Затим, под утицајем васпитања и књига које је читала, увек је сневала да своје биће стопи с неким другим, не схватајући да људи, маколико да воле и да су вољени, увек морају донекле да живе сами. Зато се сва предала црном мачету. Пошто је веровала у ванземаљску снагу срца, сматрала је да ће својом великом љубављу од Црног начинити питому и добру животињу. Њена заблуда била је неразумна, али сам ја био немоћан.

Два жута ока и укочен поглед

Једног јутра, пре више година, Сизи и ја смо пришли и отворили врата кавеза наших звери. Црни је чучао у дну свог кавеза. Момци су већ били отворили друга врата иза којих је лежало пет леопарда Кира и Кара. Кира је уствари био мртав, сасвим поред решетке. Кара се налазила мало даље, не хајући за смрт свога друга. Момци су се упињали да извуку Кирино млитаво тело на коме није било ниједне огреботине. Прво смо мислили да није издржао дуго путовање преко Атлантика, али су се на његовој гуши убрзо открили трагови Кариних зуба. Уз то, био му је сломијен вратни пршљен. Значи да је Кара, узнемирена путовањем, изазвала брачну размирицу у којој се није уздржала од најгорег.

У том тренутку позвала ме је Сизи која се налазила пред својим љубимцем. У руци је држала ам и хтела да га стави на животињу. Црни је лежао уморан и непомичан. Жутих зеница и укочена погледа изгледао је као да не види Сизи. Ни умиљати позиви ни тепања нису могли да га покрену. Сизи је хтела да уђе у кавез, али сам је спречио. Путовање по рђавом времену и љуљање брода били су га сасвим ошамутили. Уствари она се уплашила да му се нешто није догодило. Сирота Сизи. Ипак, оставили смо га на миру, јер смо знали да бура може да утиче на желудац крупне дивљачи врло неповољно тако да је потпуно умртви. Оставили смо нашег црног јагуара да се одмара, да поново добије своју стару снагу, којом смо се поносили и — која нас је тако скупо стала.

ПЛАНОВИ О МЕЊАЊУ ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ

Један француски месечни часопис за популаризацију науке преноси напис из совјетског листа „Труд“ у коме се говори о могућним променама на Земљиној површини. Ако би се остварила међународна сарадња широких размера, могли би се извршити следећи циновски подухвати:

1) У Пацифику, на дубини од 12 до 14 километара, тамо где је земљина кора најтања, бушењем би се допрло до самог земљиног језгра. Овај захват би омогућио да се реше многобројне загонетке у погледу настанка наше планете а нарочито би се добио одговор на питање да ли се она хлади или загрева. (Познато је да једна америчка експедиција врши припреме за бушење, али њени планови су знатно скромнији).

2) Изградња циновске железничке пруге, која је названа „железницом три континента“, чији би двоструки колосек спајао Лондон и Москву са Њујорком. На овоме путу избушила би се два подводна тунела: један испод Ламанша а други испод Беринговог Мореуза. Друга варијанта је да се подигне насип преко Беринговог Мореуза. Брзина кретања возова износила би 300 километара на сат.

3) Изградња тунела испод Хималаја који би спајао Индију са Кином. Наравно да би овоме, између осталог, претходила опсежна студија померања тла, јер је познато да су у области Хималаја земљотреси доста чести.

4) Стварање вештачког мора у Сахари у чије би се лежиште доводила вода из Средоземног Мора.

5) Исушење једног дела Средоземног Мора ради добијања плодних површина. Овај план извео би се затварањем Гибралтарског Мореуза.

6) Изградња једног „зида“ у Атлантику који би делимично променио правац Голфској струји. На тај начин би се извршило загревање и северних обала Европе и Америке.

7) Бушење тунела испод Гибралтарског Мореуза између Суете и једног рта западно од Гибралтара. Ову исту идеју имао је својевремено и један шпански инжењер који је пре извесног времена израдио начелни пројект.

8) Изградња „канала трију река“ у Јужној Америци које би спојене сачињавале јединствен систем за наводњавање. Реч је о трима највећим рекама у Јужној Америци.

Према совјетском листу „Труд“, девети велики пројект био би систем коришћења ледених брегова Северног и Јужног пола за наводњавање сушних предела Сједињених Држава Америке и појединих земаља Јужне Америке. Топљењем ледених брегова добили би се милиони кубних метара слатке воде која би натапала неплодна поља усред јаког сунчаног зрачења.

ЧУДАН АВИОН

Почеле су пробе, на земљи, са чудним авионом који ће брже узлетати и летети водоравно од хеликоптера и авиона са покретним крилима. Биће погодан за извиђање са мале висине као и пренос материјала. Авион има 3 ротора, — од којих су два у крилима — за узлетање и слетање а један у репу — за хоризонталан лет. За време обичног летења ротори на крилима ће бити поклопљени.

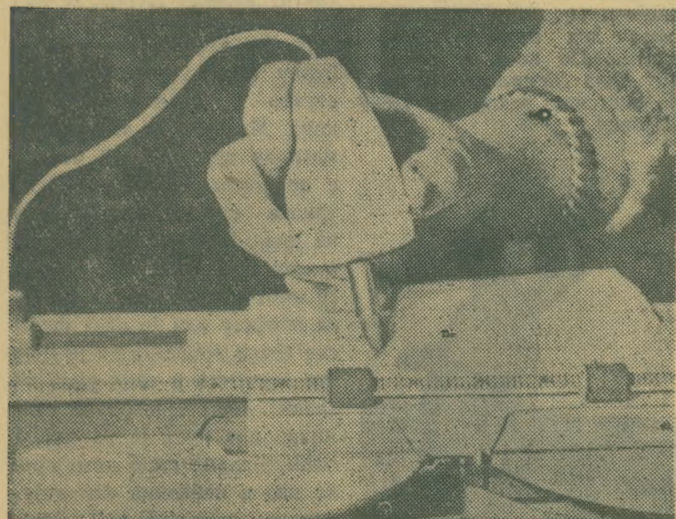
ПРЕИСТОРИЈА САХАРЕ

На 172 километра јужно од Цанеа, у јужном делу Сахаре, једна група археолога открила је глачано камење, сродно налазима из ране епохе старијег каменог доба. Процењено је да је ово оруђе израђено пре 500 или 600 хиљада година и то од људи који су се налазили на још примитивнијем ступњу од неандерталског човека. Оруђе је нађено у кориту давно усахле реке која је по свој прилици била врло бујна у доба кад Сахара није представљала пустош као данас.

Светске резерве петролеја нису мале

Пре десетак година стручњаци су предвиђали да ће између 1970 и 2000 године на нашој планети да наступи озбиљна несташица петролеја и угља. Ми смо им поверовали, и тешили смо се тиме што је производња атомске енергије у сталном порасту.

Међутим, показало се да је производња атомске енергије још врло скупа, али и то да песимистичка предвиђања стручњака за нафту нису тачна. Тако је, например, у Америчком конгресу званично изјављено да ће резерве петролеја и подземног гаса свакако бити сасвим довољне за наредних сто година, јер је процењено да износе сто пута већу количину од досадашње једногодишње производње.

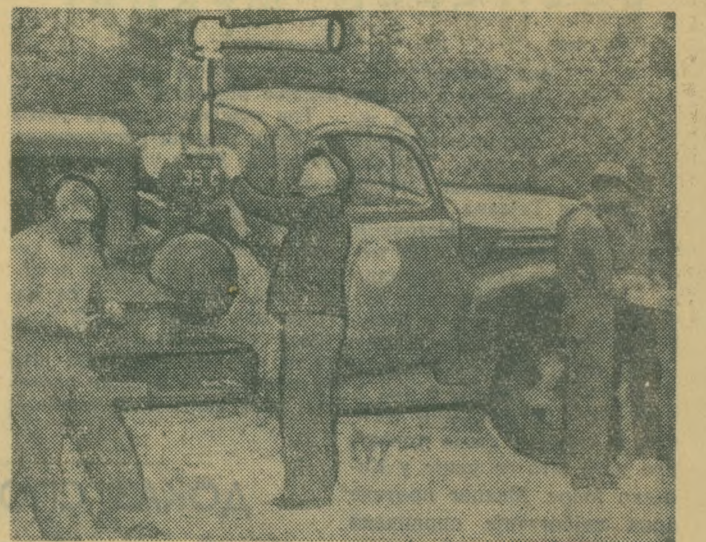

Направа за брисање

Једном париском проналазачу пало је на памет да направи апарат који ће електричним путем избрисати написану реч. Апарат се ставља у покрет помоћу притиска на дугме и гума за десетину секунде избрише што треба.

Нов стереомикроскоп

Московски оптичари Сергеј Иванов и Николај Герасимов конструисали су стереомикроскоп који може да увеличава предмете 600 пута. Досадашња горња граница увеличавања код ових инструмената омогућавала је повећавање од 120 пута.

Рог позива изгубљене у шуми

Најновији начин за спасавање ловаца и хајкача изгубљених у шумама Њу Хемпшајра је дозивање рогом који се заснива на компринованом ваздуху. Његов звук се чује на 18 километара даљине. У сезони лова када је први пут употребљен, спасена су 42 спортиста залутала у шуми. Чим се сазна за нестанак неког ловца камион уђе колико год може дубље у шуму и дува у рог сваког минута у току дана и ноћи.

Медицина кроз векове

РАЂАЊЕ ХИРУРГИЈЕ

Када су у веку сколастичара студенти желели да дознају колико зуба има коњ, тражили су по рукописима да у њима открију шта су о томе казали славни људи као што су били Аристотел или Плиније. У случају да су се њихова мишљења разликовала, научници и њихови ђаци поделили би се у две групе и водили огорчене борбе прибегавајући свим триковима и закључцима „логичарске уметности" да би надмудрили једни друге. Заборављали су само једно: да погледају коњу у уста.

Сколастичари су веровали да се на свако питање које се тиче свемира, раја, пакла или човека може одговорити теоретским извођењем закључа-

ка полазећи од општих ствари према посебним. Велики ауторитет старог света и црквени оци већ су о свему изрекли последњу реч. Наука се састоји само у томе да се погледа у књиге и да се из њих извуку закључци. Пуким размишљањем може се наћи одговор на свако питање, чак и на овакво: колико анђела може да се смести на врх једне игле.

Утицај сколастичара и њиховог учења на медицину био је далеко од благотворног. Практични методи које је увела салернска школа били су замењени књишком науком. Медицина се претворила у вештину размишљања. Уместо да стичу и употпуњују знање на практичном раду крај болесничких постеља, лекари су заривали главе у старе књиге и писали расправе и коментаре.

Срећом, семе нове медицине ухватило је већ било корена. Велику улогу у враћању рационалној медицини одиграли су видари, претече модерних хирурга. Лекари, ученији од видара, лакше су постали плен сколастичара. Видари су били занатлије у најбољем значењу те речи. Своје знање нису стицали из сумњивих књига већ у свакодневној борби против рана и прелома костију.

Наместо школе у Салерну, никла је у Болоњи школа за образовање из које је касније израстао универзитет. Организован на принципу еснафа, универзитет у Болоњи стално је водио борбу против цркве, желећи да се ослободи њеног апсолутног туторства. Упркос були папе Бонифација VIII, који је, 1300 године, забранио „сечење мртвих тела", под притиском студената жељних практичних знања анатомија се постепено уводила као предмет.

Мондино де Луци из Болоње (1275—1327) спада у прве велике професоре анатомије. Мада је у његовим предавањима главно место заузимало Галеново учење, он је својим студентима први омогућио да виде отворено људско тело. О његовом начину предавања један од његових најистакнутијих ученика, Ги де Molijak, пише: „Мој учитељ, пошто би поставио тело на сто, одржао би четири предавања. Прво је обухватало органе за варење јер се они најпре кваре, друго се односило на духовне органе, треће на животињске органе, четврто је било о рукама и ногама... На тај начин он нас је учио анатомији на телима људи, мајмуна, свиња и других животиња, а не са слике као што је то чинио Анри д' Мондевил."

Знање стечено у Болоњи, Ги де Молијак је пренео у Француску где је наставио да иде путем свог учитеља. Дотле су видари искључиво лечили ране и намештали поломљене удове. Захваљујући њему, све је најзад заузело место које заслужује и постало део медицине. То више није било видарство, већ хирургија. Године 1363, он објављује књигу „Велика хирургија", обиман уџбеник написан на основу савесних анатомских проучавања. Књига је стекла велики углед и била преведина с латинског на француски, провансалски, енглески, италијански, холандски и хебрејски.

ТРЕЋИ НА ПЛАНИНИ

WALT DISNEY

УКРОЋЕНИ МЕКОНГ

Река Меконг у Источној Азији мало је позната иако протиче кроз четири земље: Вијетнам, Камбоџу, Лаос и Тајланд.

Меконг извире у Источном Тибету на висини од 4.800 метара. Касније тече паралелно са познатим каравански путем који спаја Тибет и Кину. Потом чини границу између Бурме и Лаоса. У Тајланду је још бурна река, а тек у Камбоџи протиче кроз џунглу и смирује своје токове, пре него што се улије у Кинеско Море. Меконг протиче кроз најбогатије пиринчано поље на свету и обезбеђује храну за 17 милиона становника.

Али Меконг није увек питом. Он уме да буде и суров, да смањи своје токове и изазове глад, или да се излије и донесе беду.

Под окриљем Уједињених нација сада се планира регулисање Меконга.

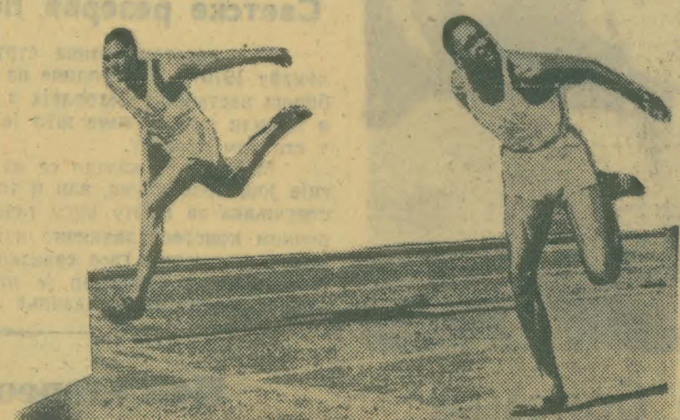
Три основна задатка треба да буду решена регулисањем Меконга: да се у првој етапи изведе навођњавање 93 хиљаде квадратних километара земљишта што ће омогућити интензивнију производњу кукуруза, памука, дувана и соје поред пиринча; да се изграде две бране за хидроцентралу од 4 милиона киловата, и омогући пловидба што ће обезбедити и бржи развитак овог азиског подручја.

ДАО БИ РЕКОРД ЗА ЗЛАТНУ МЕДАЉУ

Пре него што испричамо о „несрећи" која се десила светском рекордеру у трци на сто десет метара с препонама, испричаћемо нешто о најупорнијем и узорном такмичару иако по годинама најстаријем учеснику Олимпијаде у Лондону 1948 године.

Европски рекордер у трци на 110 метара с препонама Доналд Финлеј узалуд се на три олимпијаде борио за златну медаљу. Први пут је учествовао на Олимпијади у Лос Анђелосу 1932 године и заузео треће место, за свега две десетине секунде иза првог; други пут је на Олимпијади у Берлину 1936 године био други и то опет за две десетине секунде иза првог. Али он је чекао пуних дванаест година да тек после Другог светског рата на Олимпијади у Лондону 1948 године и по трећи пут окуша срећу и измери снагу са далеко млађим такмичарима. Као најстарији Финлеј је положио олимписку заклетву уиме свих такмичара. Финлеј се успешно борио. Али имао је пех. Спотакао се о последњу препону и пао. То га је онемогућило за даљу борбу. Мада није остварио своју жељу да освоји златну медаљу Финлеј је остао изванредан пример борбеног спортисте пуног љубави према својој дисциплини и спорту уопште, који се свим срцем залаже за што бољи резултат.

Сто десет метара с препонама је дисциплина у којој су Американци од 38 досад могућних олимписких медаља освојили 31. Значи да су Американци готово увек освајали све три медаље, а само два пута остали без златне. Па ипак је „судбина" била „немилосрдна" према светском рекордеру Џеку Дејвису.

НА ОЛИМПИСКИМ ИГРАМА У МЕЛБУРНУ ДЕЈВИС СТИЖЕ ИСТОВРЕМЕНО НА ЦИЉ У ТРЦИ НА 110 МЕТАРА СА ПРЕПОНАМА

Први пут је на Олимпијади у Хелсинкију 1952 године покушао да освоји златну медаљу. Вероватно би у томе успео да је имао мало више среће јер је као први на циљ стигао истовремено са Диларом који је пре тога важио као један од најбољих препонаша света. Судије на циљу су измерили исто време али је филмска трака показала да је Дејвис био за један длан иза Дилара. Време је било исто а медаље различите!

Али баш зато што је желео златну медаљу Дејвис је био веома вредан и упорно тренирао за Олимпијаду у Мелбурну. У међувремену је поставио и нови светски рекорд. Мелбурн је видео драматичну трку на 110 метара с препонама. Опет су два тркача стигла истовремено на циљ: један је био Дејвис а други Ли Калунд. Судије су опет измериле исто време за обојицу али је опет филмска трака показала да је Дејвис закаснио и сада само за „длан". Овај изванредан такмичар два пута је на двема олимпијадама имао исто време као и победник али ниједанпут није победио! Каже се да би Дејвис радије примио златну медаљу за победу у трци на 110 метара с препонама него што држи светски рекорд у тој дисциплини.

ДОКАЗ СПОСОБНОСТИ

Неког Оклама, агента једног лондонског осигуравајућег друштва отпустило је његово предузеће зато што је много радног времена одвајао на јело. Његову жалбу суд је усвојио и доделио му 185.000 швајцарских франака отштете. После добијене парнице Оклам је признао да је себе осигурао за случај да се његов судија разболи или умре. Учинио је то зато што није имао новца да поново плати парничне трошкове. Уплатио је свега 88 швајцарских франака за осигурање од 60.000.

Да ли знате?

ЦЕЛЕР против сунца

„Да би се поцрнело треба јести целер“ тврди др Францис П. Роадес, лекар из Детроита. Он је у целеру открио хемиске састојке који имају особину да повећавају нормалан процес црњења и да заштите кожу од сунчевих зракова. Овај састојак се налази у великим количинама у египатском целеру, а у Америци га има и у облику таблета. Треба га само прогутати два сата пре сунчања, и добијају се одлични резултати.

★

И СРЧАНИ БОЛЕСНИЦИ МОГУ ДУГО ДА ЖИВЕ — Један угледни амерички лекар тврди да срчани болесници могу да доживе дубоку старост, иако су врло активни у јавном животу, али само ако се придржавају ових шест правила: 1) Пазити на исхрану. Не сме се јести жилава храна као што је шпаргла, целер и банана. Забрањен је спанаћ, кисео купус и масна меса јер се она тешко варе. 2) Избегавати све прекомерне заморе. 3) Одмарати се много. Спавати просечно 8 до 9 часова сваке ноћи, и после подне један час. 4) Радити гимнастику али само ону која захтева умерено напрезање. Кад је лепо време може се играти чак и неки спорт. 5) Треба се често прегледати и проверавати пулс после сваког напорног посла. 6) Бити миран. Не треба се љутити, јер се тиме погоршава ионако слабо срце. Господарити својим нервима.

★

АУТОМАТСКИ ТРАКТОР направљен је у једној стаљинградској фабрици и већ пуштен у продају. Возач треба само да направи прву бразду, а после трактор „уме“ и сам.

★

ПО СУГЕСТИЈИ Светске организације здравља решено је да се ускоро у Немачкој Савезној Републици организује серија анкета у намери да се на прецизан начин одреди штетност радиоактивних зрачења. Ова испитивања ће се обављати читавих 15 година, да би се добили тачни подаци, да ли су извесна наследна обољења, све чешће изражавана, настала услед радиоактивног дејства на зачетак. Програм предвиђа на првом месту, медицинска испитивања на више стотина хиљада ученика у Доњој Саксонији, Шлезвиг-Холштајну и Западном Берлину. Циљ је да се пронађе узрок евентуалних симптома који наговештавају наследна обољења. Група немачких истраживача је класирала десет обољења, међу којима атрофију мишића, која се све чешће среће.

ОТКРИЋЕ У КЕЛНУ ИЗ ФРАНАЧКОГ ДОБА

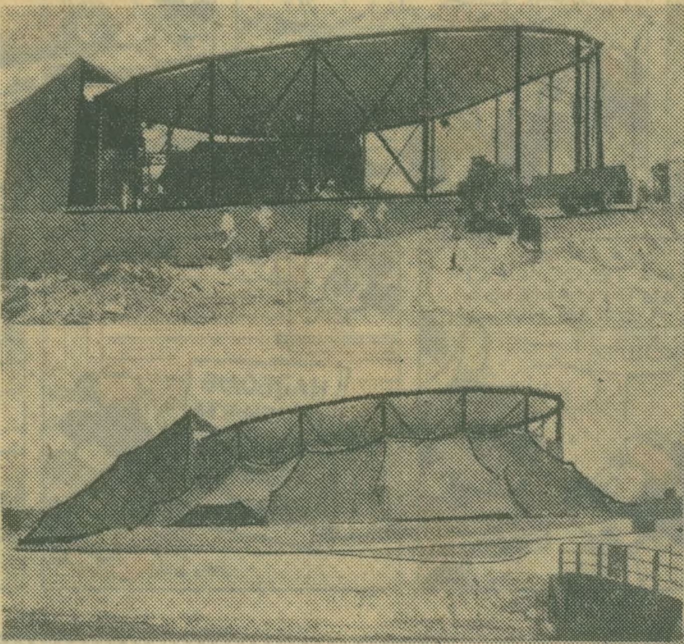
Недавно је у Келнској катедрали откривен гроб једне принцезе која је живела после покрштавања Франака. Ово је први случај да је један гроб пронађен у бедемима старог римског града. Досад се према историским подацима мислило да су Франци брижљиво избегавали — можда из сујеверја — освајање области које су насељавали Римљани, и градове које су они саградили.

Пошто су разрушили извесне старе римске градове као што су Триер и Мајнц, или једноставно оставили по страни неке друге, Франци су редовно зидали своје куће и цркве изван бедема римских градова. Међутим, темељи Келнске катедрале налазе се баш у унутрашњости неких римских зидина. Може се поставити питање због чега су они напуштајући своја места становања сахранили једну принцезу у римској зони.

Келнски археолози су после ових недавних открића склони да верују да Франци никако и нису напуштали градски сектор Келна. Уосталом, ова теза је поткрепљена неким изванредно очуваним рушевинама из римског доба. Према овоме може се претпоставити да су Франци у Келну основали своју прву градску заједницу.

Посмртни остаци принцезе били су сахрањени у једном дрвеном ковчегу. У овом гробу који је вероватно из 600 године, нађен је веома леп накит: четири златна броша, наруквице, једна сјајна огрлица, огледало од биљура са златном дршком, два златна прстена, златна дијадема филигрански израђена, као и један мали мач који је са два златна ланчића био прикачен за принцезин појас.

Ковчег се налазио у великом саркофагу који је осим њега садржавао још један сандук препокривен листовима од позлаћене бронзе у коме су се налазили ораси и две мале мазге, а осим тога још и једно дрвено ведро, три флаше, од којих се у једној до половине налазила нека течност, два стаклена тањирића, таламбас и једна здела.

БОСТОНСКО ПОЗОРИШТЕ

Пошто у обичном шатору у летњим позориштима централни подупирачи сметају гледаоцима, архитекте су пронашли ново решење за бостонску летњу позорницу. Челични обруч са пречником од 43,5 метра постављен је на 18 стубова. У обручу се налази балон као диск од пластичне масе који када је надуван у централном делу има 8 метара. Са стране и око позорнице су платнени зидови.

Балон поред тога што штити од кише пружа одличну изолацију од летњег сунца.

ТЕЛЕВИЗИЈА НА РАЈНИ

Телевизиска камера данас управља речним саобраћајем на Рајни. Пет покретних телевизиских камера код Базела осматрају километрима дуг ток Рајне, дуж које су постављени семафори са црвеним, жутим и зеленим сигналима уместо досадашњих заставица. Када надзорник пловидбе хоће да види шта се дешава на Рајни он притисне само дугме. У покрет се одмах ставља телевизиска камера на 40 метара високом стубу и на екрану 35×20 сантиметара види се жељени део Рајне док друга камера саобраћајцу показује слободан простор за „паркирање“ брода. Помоћу два тастера даје се сигнал броду који се упућује у пристаниште.

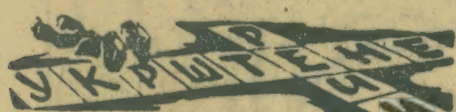
★

ПРОТИВ АЛЕРГИЈЕ НА ПЕНИЦИЛИН. — Особе које показују алергичне реакције на пеницилин могу се после проналаска новог лека заштитити од такве реакције. 5—10 од 100 Американаца показују алергичне реакције на пеницилин који је данас лек највише употребљаван после аспирина. Симптоми ове алергије су оспа, оток, грозница и малаксалост. Амерички лекар др Вилијам Штраус саопштио је да је нови лек ефикасан у 93 отсто случајева и пуштен је у продају под називом Неутрапен. Број особа преосетљивих на пеницилин расте сваке године по речима др Штрауса за 1—2 отсто, услед широке примене у терапији и излагању нетераписким изворима пеницилина.

★

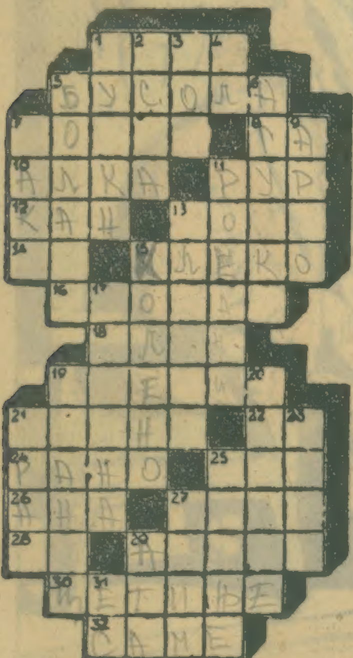
ВАЗДУШНО ПАКОВАЊЕ — Досадашњи начин паковања често није довољна заштита за робу која треба да буде транспортована. Масиван сандук, бесумње, обезбеђује заштиту против директних удара, али он не може да ублажи последице судара настале услед њихања међу стварима унутра. За то може веома користан да буде „ваздушни јастук“. Једна немачка компанија је израдила листове од пластичне материје који могу да се према потреби надувају више или мање. Роба припремљена за превоз ставља се у неку врсту „џака“ од пластичне материје. Прецизни инструменти, осетљиви апарати или стаклени предмети обмотани пластичном материјом у чијој унутрашњости буквално „плове“ стављају се у сандук. Треба додати још и то да омотач од пластичне материје штити у исто време робу и од хладноће. Најзад и царинска контрола ће имати олакшице — паковање је потпуно провидно.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Водоравно: 1) место у Истри; 5) компас; 7) наша планина; 8) хемиски знак за галијум; 10) рибарска мрежа; 11) индустриска област у Западној Европи; 12) град у Француској; 13) једна Крлежина драма; 14) два иста сугласника; 15) млечни напитак; 16) град на Јадрану; 18) прибор за рад; 19) зборник имена; 21) део гњурачке опреме; 22) врста першуна; 24) превремено; 25) река у Италији; 26) личност из Толстојевог романа; 27) град у СССР; 28) дршка на виолини; 29) место у Србији; 30) град у Црној Гори; 32) усамљене.

Усправно: 1) врста супе; 2 гајена биљка; 3) наелектрисана честица; 4) слово латинице; 5) терет; 6) лука у Мароку; 7) страно мушко име; 9) град у Француској; 11) група народа сродних по језику у Предњој Азији, Северној и Источној Африци; 13) град у Швајцарској; 15) део ноге; 17) страно женско име; 19) место у Хрватској; 20) процес претварања ковног гвожђа брзим хлађењем у челик; 21) ваздух; 23) полуострво на северу Европе; 25) река у Африци; 27) наш познати виолинист; 29) отац (слов.); 31) слово латинице.

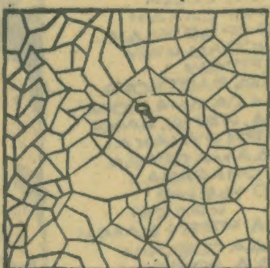

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) коњи; 5) Болоња; 7) Хуни; 8) ерг; 10) агава; 12) ар; 13) „Кери“; 15) ер; 17) Ровињ; 19) кос; 21) море; 22) Лебане; 24) Сава; 25) Ана; 27) „Отело“; 29) аг; 30) рели; 32) ум; 34) токар; 36) нос; 38) Нама; 39) јагода; 41) раса.

Усправно: 1) „Конак“; 2) Оливер; 3) њо; 4) иње; 5) Буг; 6) ара; 7) Хашек; 9) грање; 11) арома; 14) Ивона; 16) ролат; 18) Ирена; 20) север; 23) балет; 24) Солун; 26) Агора; 28) Олонос; 31) икада; 33) мој; 35) ама; 37) Сар; 40) га.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

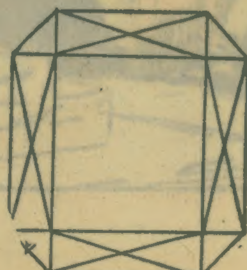

Пронађите га

Међу овим линијама уцртаним на сл. 1 налази се један потпуно правилан шестоугаоник. Покушајте да га пронађете. Ако не можете ви погледајте сл. 2.

У једном потезу

Извуците ово једним потезом и добићете правилне геометриске слике.

ЗАГОНЕТКЕ

Длакаве јој груди
А дрвена леђа,
За чистотом жуди,
Прашина је вређа,
Ал' се њоме храни
И нос од ње брани?

(Четка)

Кад ме нема месец скратим,
По три зиме светом кружим
А четвртој тек се вратим
Да месецу век продужим?

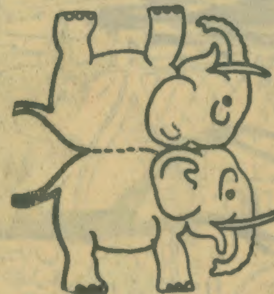
(29 фебруар)

Када сама стојим
Ја ништа не бројим:
Ком сам с леве стране
Том вредност омане
Ком сам поред десног скута
Појачам га десет пута?

(Нула)

О мени је опште мњење,
Да сам дечје искушење,
Да се зато свуда верем,
Да обућу деци дерем,
Па да због тог мога чина,
Деца вуку и батина.
А истина тврди жива:
То без моје воље бива.

(Лопта)

СЛОН ОД ПАПИРА

Прецртај, па исеци маказама овог слона. Кад га пресавијеш по испрекиданој линији, слон ће стајати.

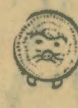
РАЧУНСКИ ЗАДАТАК

Којим ћемо бројем помножити 123456789, да бисмо добили производ 1111111101?

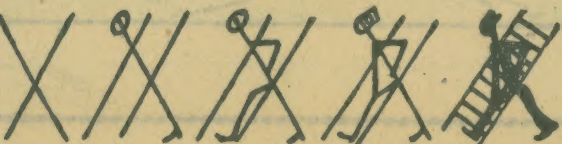
(Треба га помножити са 9).

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Шта се све може нацртати од круга!

Ево како ћете нацртати оџачара

★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Јесте ли већ чули да...

... за један килограм етарског ружиног уља потребно је 35 милиона круничних листића руже.

... и међу сисарима има паразита. То су животиње из групе јужноамеричких слепих мишева које оштрим секутићима просецају кожу крупним сисарима и пију њихову крв.

... „батитермосалинограф“ је име једног руског веома прецизног апарата за мерење дубине, температуре и соли морске воде.

...у близини Ремса, у Француској, недавно је нађена човечја лобања стара, како научници мисле, 60 милиона година.

...у нашем сунчаном систему има 32 месеца, то јест пратилаца планета. Највише их има Јупитер (10), а најмање Земља: свега један.

... плод хлебног дрвета може да буде тежак до 25 килограма.

...животиња лењивац може да окрене главу за читавих 360 степени а да не покрене тело.

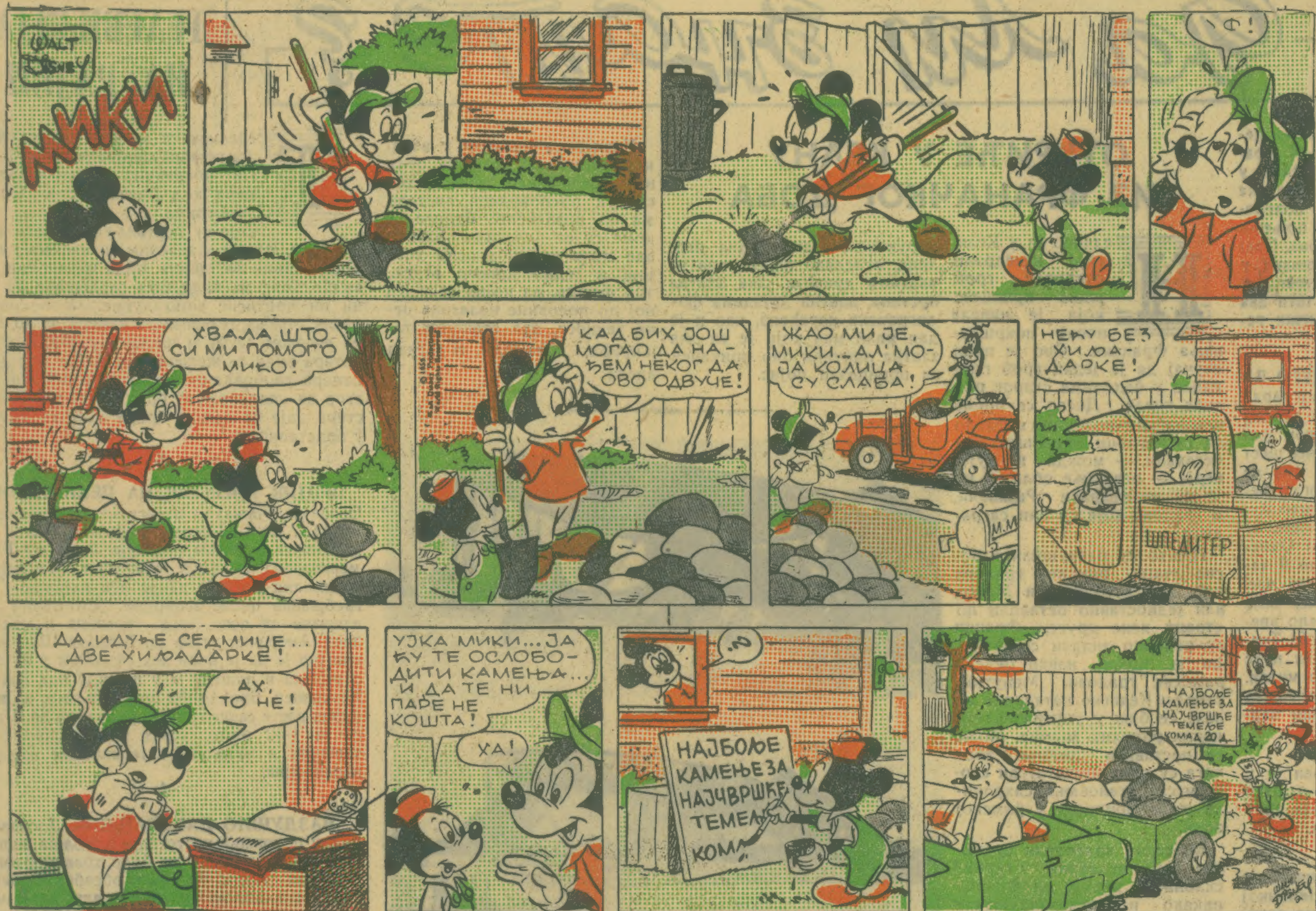
...према тврђењу научника, бактерије су најотпорнија жива бића на Земљи. Тако су недавно у атомској станици у Лос Анђелосу бактерије откривене у води која се употребљава за хлађење нуклеарног реактора.

...сваке године у свету се у нашим кухињама и у индустрији потроши 2 милиона тона соли.

...први помен о некој врсти машине-косачице срећемо код Плинија у I веку наше ере.

... птице фазани добили су своје име према старогрчком имену реке Фазис на Кавказу која се данас зове Роини.

РАЗЛИКА

Ујка Паја грди Влају што није нешто добро урадио, па му каже:

— Е мој драги, Вашингтон је у твојим годинама био први ученик у разреду!

— Да, ујка Пајо, али када је био у твојим годинама, он је већ био претседник Сједињених Америчких Држава.

НИЈЕ ВИЧАН АЛИ

Пера Ждера решио да буде мало вреднији, па дошао у једно предузеће и затражио место чиновника. После краћег разговора шеф му је рекао:

— Не могу да разумем: сами признајете да нисте много вешти послу, а тражите плату као да сте првокласна радна снага...

— Па да, баш зато што нисам велики стручњак мени ће требати много више напора да постигнем све што се од мене тражи, а ви као што и сами кажете плаћате напор, — одговорио је Пера Ждера убедљиво.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Какав је то парламентарни брод?
Шта је јарабе?
Ко је био Анаксандрид?
Ко је бимбаша?
Шта је бујатрика?
Шта је бузук?

ОДГОВОР:

ПАРЛАМЕНТАРНИ БРОД *је, по међународном поморском праву, онај који се употребљава за превожење парламентара, за размену заробљеника или вести, за размену становништва које се на основу споразума евакуише итд. Такав брод плови у ратно доба под парламентарном заставом одређеном по споразуму и са исправама. Не сме бити наоружан, нити превозити муницију. Има положај сличан неутралном броду.*

ЈАРАБЕ *је народни плес у Мексику из 19 века. Развио се из шпанског плеса запатеадо. Музика јарабе је по тем-*

пу слична мазурки, а плес приказује како момак следи вољену девојку док га она избегава.

АНАКСАНДРИД *са Родоса био је песник средње грчке комедије. Написао је 65 комедија. Први је изнео на сцену љубавну интригу.*

БИМБАША *(турска реч) је назив за војнов команданта: мајора у турској и египатској војсци.*

БУЈАТРИКА *је грана у ветеринарству која се бави проучавањем болести говеда.*

БУЗУК *(на турском бузурк, што значи велик) је албанска тамбура са шест челичних жица.*

Бајка о цару Салтану...

ЦАР МОРНАРЕ У ДВОР ДОЗВА
А ВЕШТИЦЕ СЕБИ ПОЗВА
БАБАРИХУ – СТАРУ ПРАЉУ,
КУВАРИЦУ А С ЊОМ ТКАЉУ

— o —

СВИ МОРНАРИ ТАД НАСТАНУ
ДА ГОВОРЕ ЦАР-САЛТАНУ:
ПУТОВАСМО ЦАРЕ СВУДА
И ВИДЕСМО ТРИСТА ЧУДА!
УСРЕД МОРА, УСРЕД ПЕНЕ
БЕХУ НЕКАД ПУСТЕ СТЕНЕ,
А САД НИКЛА ВАРОШ ПРАВА
ГРАД ОЗИДАН К'О ТВРЂАВА!
ИСТИНА ЈЕ ОВО ЦЕЛА!
У ТОМ ГРАДУ РАСТЕ ЈЕЛА;
НА ТОЈ ЈЕЛИ – К'О НА ГРЕДИ
ВЕВЕРИЦА МАЛА СЕДИ
ПА ОРАХЕ ЗЛАТНЕ СЛАДИ
ДИЈАМАНТСКО СРЦЕ ВАДИ...
ОД ТОГ БЛАГА НОВАЦ КУЈУ
ПА ПАЗАРЕ И ТРГУЈУ...
ГРАД ЧУВАЈУ ОД ЗЛОТВОРА
СВЕ МЛАДИЋИ СА ДНА МОРА!
КРШНА, ЗДРАВА, ЛЕГ'Д, ЈАКА
ТРИДЕСЕТ И ТРИ ЈУНАКА!
А КНЕГИЊА – ДАМА ПРАВА
СВЕ – И СВАКОГ ОЧАРАВА...
ЗВЕЗДА ЧЕЛО ЊЕНО КРАСИ
МЕСЕЦ СТАВЉА МЕЂУ ВЛАСИ
А КАД ПОЧНЕ ДА ГОВОРИ
К'О РЕЧИЦА ДА ЖУБОРИ...
А КНЕЗ ГВИДОН УСРЕД ГРАДА
КНЕЖЕВИНОМ СИЛНОМ ВЛАДА!
ПРЕКО НАС СЕ ТЕБИ ЈАВЉА
УСРДНО ТЕ ОН ПОЗДРАВЉА
ПА СЕ НАДА ВИЋЕ ЗГОДЕ
ДОЋИ ЋЕШ МУ У ПОХОДЕ...–

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд Македонска 31 – Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд Македонска 31 – Текући рачун број 101 707/1 82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900. полугодишња 450: за иностранство: годишња 1.200 полугодишња 600 динара – Рукописи се не враћају